

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Фінансові ресурси підприємства: особливості формування та напрями
використання за матеріалами ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС»,
м. Хмельницький

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і найменування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і найменування

Освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

КВРФБС.016045.02.01.00

Виконав студент IV курсу, група ФБСз-21-1 Олександр КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ
Шифр Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник: канд. екон. наук, доцент
Науковий ступінь, учасне звання

Інна ДОЦЕНКО
Підпис

Інна ДОЦЕНКО
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер

Олександр КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ
Підпис

Олександр КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та фондового ринку

Ніла ХРУЩ
Підпис

Ніла ХРУЩ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

19.06 2025
Дата

Хмельницький 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Рівень вищої освіти бакалавр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Шифр і найменування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Шифр і найменування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ФБСС

Ніла ХРУЩ *Ніла Хрущ*

10 02 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Крушельницького Олександра Олеговича

1 Тема роботи: Фінансові ресурси підприємства: особливості формування та напрями використання за матеріалами ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС».

Керівник роботи Доценко Інна Олексіївна, канд. екон. наук, доцент

Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання

Затверджено наказом ректора університету від 07.02.2025 р. № 23 (додаток № 5)

2. Строк подання студентом роботи на кафедру до 07.06.2025.

3 Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти; спеціальна методична та наукова література (вітчизняні та зарубіжні видання); періодичні видання за темою дослідження; фінансова звітність ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС».

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1 Теоретико-методичні основи формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

2 Аналітико-практичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

5 Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

1. Підходи до визначення поняття «фінансові ресурси».

2. Класифікація видів фінансових ресурсів підприємства.

3. Структура джерел формування фінансових ресурсів підприємств України.

4. Динаміка структури власного капіталу підприємств України в 2020-2023 роках.

5. Структуру динаміки поточних зобов'язань і забезпечення підприємств України в 202-2023 роках.

6. Аналіз складу та структури активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» в 2022-2024 роках.

7. Структура активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках.

8. Аналіз абсолютних та відносних змін активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» в 2022-2024 роках.

9. Динаміка основних статей активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках.

10. Фінансові результати діяльності ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022 роках.

11. Динаміка чистого прибутку ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 р

12. Аналіз складу та структури фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках.

13. Структура фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022 роках.

14. Аналіз динаміки фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2024 роках.

6 Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

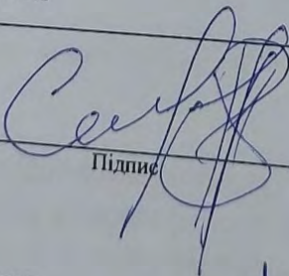
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання 10 лютого 2025 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

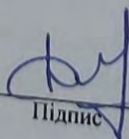
Назва розділів (етапів) кваліфікаційної роботи	Строк виконання	Примітка
1 Затвердження плану кваліфікаційної роботи	до 10.04.2025	визначено
2 Аналіз, систематизація економічної літератури, збір та обробка статистичних матеріалів, фінансової звітності за темою кваліфікаційної роботи	до 25.04.2025	визначено
3 Написання текстової частини кваліфікаційної роботи	до 25.05.2025	визначено
4 Підготовка ілюстративних матеріалів та оформлення роботи	до 1.06.2025	визначено
5 Попередній захист кваліфікаційної роботи	до 14.06.2025	визначено
6 Захист кваліфікаційної роботи	з 18.06.2025	визначено

Студент

Підпис

Олександр КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник кваліфікаційної роботи

Підпис

Інна ДОЦЕНКО
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Студент: Олександр Крушельницький

Керівник: Інна Доценко, к.е.н, доцент

Тема роботи: Фінансові ресурси підприємства: особливості формування та напрями використання за матеріалами ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС».

Ключові слова: фінансові ресурси, фінансування діяльності, джерела формування, напрями використання.

Мета роботи: поглиблення теоретичних засад, методичних основ і практичних рекомендацій щодо напрямів покращення формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Предмет дослідження: теоретичні засади, методичні підходи та практичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Об'єкт дослідження: процес формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки: визначено місце й роль фінансових ресурсів у господарській діяльності підприємства, узагальнено основні підходи до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства, виокремлено джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства, здійснено аналіз фінансових ресурсів підприємствами України, здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС».

Визначені такі перспективи (шляхи) розвитку: здійснено оцінку та аналіз показників ефективності формування, розміщення та використання фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС», визначено кілька ключових напрямів, спрямованих на покращення формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 56 сторінок друкованого тексту. Робота містить 10 таблиць, 9 рисунків та 3 додатки. Список використаних джерел складається із 40 найменувань.

Дата виконання кваліфікаційної роботи 6.06.2025 р.

Дата захисту кваліфікаційної роботи 3.12.06.2028 р.

Студент Олександр КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ

(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретико-методичні основи формування та використання фінансових ресурсів підприємства	7
1.1 Економічна сутність, значення та види фінансових ресурсів підприємства	7
1.2 Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства	16
2 Аналітико-практичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства	26
2.1 Аналіз фінансових ресурсів підприємствами України та фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» в 2022-2024 роках	26
2.2 Напрями покращення формування та використання фінансових ресурсів на прикладі ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС»	39
Висновки	48
Список використаних джерел	51
Додатки	56

Вступ

Актуальність теми. У сучасних умовах трансформації економіки України, зокрема внаслідок військової агресії, глобальних економічних викликів, фінансові ресурси набувають важливого значення для забезпечення стабільного функціонування та розвитку підприємства. Ефективне формування й раціональне використання фінансових ресурсів стають ключовими факторами для підтримки платоспроможності, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості підприємства. В умовах обмеженого доступу до зовнішніх джерел фінансування, високої інфляції, коливань валютного курсу та зміни фіскальної політики, виникає необхідність в пошуку нових шляхів залучення капіталу підприємства та оптимізації напрямів його використання. Тому вивчення джерел формування фінансових ресурсів і напрямів їх використання має не лише теоретичне, але й вагомим практичне значення для сучасного українського бізнес-середовища.

Проблеми теоретичного та практичного характеру щодо формування фінансових ресурсів підприємств, їх використання досліджували такі відомі вчені, як: В. Алексійчук, О. Бондар, Т. Бондарук, Л. Бражник, О. Василик, Л. Васечко, О. Гудзь, І. Заїчко, П. Лайко, О. Малій, А. Поддєрьогін, О. Пристемський, Л. Соляник, П. Стецюк, А. Рамський, І. Цуркан, О. Чумаченко, А. Чупіс, В. Яременко. Однак, незважаючи на широкий спектр досліджень із зазначеної тематики, ряд проблем не знайшли свого кінцевого вирішення, що й обумовило актуальність даної теми.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад, методичних основ і практичних рекомендацій щодо напрямів покращення формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Згідно мети дослідження поставлені такі завдання:

- розкрити економічну сутність, значення та види фінансових ресурсів підприємств;

- узагальнити теоретико-методичні засади формування та використання фінансових ресурсів підприємства;
- здійснити аналіз сучасного стану та проблем формування фінансових ресурсів підприємств України;
- проаналізувати фінансову діяльність та дослідити особливості залучення фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС»;
- окреслити основні напрямки покращення формування та використання фінансових ресурсів підприємства в умовах невизначеності.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства. Предметом є теоретичні засади, методичні підходи та практичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи: синтезу і системного аналізу – для обґрунтування економічної сутності, значення та видів фінансових ресурсів підприємства; статистично-економічного – для ідентифікації чинників впливу на формування фінансових ресурсів підприємства; логічного та системного аналізу – в процесі оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів підприємства та ін.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правова база України, офіційні дані Державної служби статистики України, монографії й публікації вітчизняних та зарубіжних авторів за темою дослідження, Інтернет-ресурси, фінансова звітність ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 56 сторінок друкованого тексту. Робота містить 10 таблиць, 9 рисунків та 3 додатки. Список використаних джерел складається із 40 найменувань.

1 Теоретико-методичні основи формування та використання фінансових ресурсів підприємства

1.1 Економічна сутність, значення та види фінансових ресурсів підприємства

Упродовж тривалого часу фінансові ресурси залишаються предметом уваги наукової спільноти. Для ефективного функціонування підприємства необхідне залучення різноманітних видів ресурсів, серед яких фінансові ресурси відіграють особливу роль. Поняття «ресурси» охоплює сукупність умов, що забезпечують життєдіяльність будь-якого суб'єкта господарювання, і передбачає їх участь у процесі відтворення, виступаючи основними факторами виробництва.

Розглядаючи ресурси як джерело покриття потреб підприємства, важливо досліджувати їхню структуру, обсяги формування, способи розподілу та напрями використання. Фінансові ресурси, що відображають наявні економічні можливості підприємства, мають суттєвий вплив на його стабільність та розвиток. Ефективне використання будь-якого ресурсу, зокрема фінансового, можливе лише за умови його взаємодії з іншими ресурсами. Фінансові ресурси можуть бути спрямовані як на фінансування поточної діяльності, так і на забезпечення стратегічних напрямів, таких як інвестиційна чи інноваційна активність. У цьому контексті фінансові ресурси можна визначити як грошовий інструмент, здатний активізувати різні елементи внутрішньої та зовнішньої взаємодії підприємства.

Для досягнення позитивного результату необхідно розглядати фінансові ресурси як невід'ємну складову загального ресурсного забезпечення підприємства. З огляду на це, доцільним є систематизація підходів до визначення місця й ролі фінансових ресурсів у поєднанні з іншими ресурсами, що використовуються у господарській діяльності підприємства.

Обґрунтоване визначення зазначених основ виступає умовою правильної організації подальшої практичної діяльності підприємства. Тому, з метою визначення сутності категорії «фінансові ресурси», вважаємо необхідним дослідження їх внутрішнього змісту, ролі у забезпеченні кругообігу засобів підприємства, формулюванні їх функцій як матеріального носія фінансових відносин [2, с. 4].

У науковій літературі зустрічається низка підходів до трактування поняття фінансових ресурсів, кожен із яких акцентує увагу на різних аспектах їхнього формування та використання. У таблиці 1.1 узагальнено основні підходи до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства.

Проаналізувавши визначення фінансових ресурсів наведених різними авторами, варто зауважити, що фінансові ресурси підприємства зазвичай розглядаються як грошові кошти та інші фінансові активи, що перебувають у розпорядженні підприємства, формуються з власних, позикових та залучених джерел і спрямовуються на забезпечення господарської діяльності підприємства. Частина підходів, до трактування визначення, акцентує увагу на формуванні ресурсів з урахуванням внутрішніх і зовнішніх джерел, інші – на їх функціональному призначенні: забезпечення поточних витрат, реалізація стратегічних цілей, розвиток виробництва, підтримка фінансової стабільності.

Окремі автори [9] наголошують на грошових відносинах у контексті первинного розподілу ВВП, інші [3] – на економічній сутності фінансових ресурсів як частини ширших економічних категорій. Декілька визначень [33, 40] підкреслюють структурний аспект фінансових ресурсів, вказуючи на класифікацію за видами, складом і джерелами формування.

Загалом, усі підходи демонструють спільний підхід до розуміння того, що фінансові ресурси є необхідним інструментом забезпечення діяльності підприємства, їхня ефективна організація та використання є запорукою сталого функціонування і розвитку суб'єкта господарювання. Водночас, багатогранність підходів дозволяє розглядати фінансові ресурси не лише як суму коштів, але й як активний чинник фінансово-економічної діяльності підприємства.

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «фінансові ресурси»

Автори	Сутність визначення
Ю. Гайбура	«грошові відносини, котрі залежать від первинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту, а також формування та використання грошових доходів і децентралізованих фондів» [9, с. 16]
А. Нечипоренко, А. Рибалкіна	«сукупність грошових коштів, що є в розпорядженні підприємства на певну дату для забезпечення організації своєї основної, фінансової та інвестиційної діяльності» [28, с. 3]
Т. Бондарук, І. Заїчко, І. Заїчко	«грошові кошти, що формуються через власні, позикові, а також залучені джерела фінансування, котрі використовуються для створення активів підприємства, виконання його фінансових зобов'язань та реалізації різноманітних дій і заходів у сфері забезпечення основної, фінансової та інвестиційної діяльності, що спрямована на подальший ефективний розвиток підприємства» [2, с. 5]
Л. Соляник, І. Цуркан, І. Сорокіна	«грошові кошти, які можуть бути як власними, так і залученими, якими підприємство може розпоряджатися в повному обсязі і витратити їх для виконання та фінансування поточних витрат і фінансових зобов'язань» [35]
Л. Бражник	«складова частина економічних ресурсів, що представляють засоби грошово-кредитної і бюджетної системи, яка використовується для безперебійного функціонування і розвитку підприємства» [3, с. 779]
А. Рамський, Л. Васечко, А. Пожар	«сума всіх грошових коштів, якими володіє підприємство на певну дату, сформованих за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел і є основним виробничим фактором разом з іншими виробничими ресурсами-матеріальними, трудовими тощо» [32, с. 36]
Л. Бровко, Є. Бровко, О. Крижановський	«грошові кошти, які є в розпорядженні підприємства та використовуються для здійснення фінансово-господарської діяльності, розвитку виробництва, інвестування та погашення зобов'язань» [4, с. 58].
Л. Гриценко, Л. Деркач	«кошти, які знаходяться в розпорядженні підприємства і спрямовуються на фінансування його діяльності, зокрема інвестиційної, виробничої та соціальної сфер» [12, с. 81]
В. Яременко	«кошти, що наявні в розпорядженні підприємства та поділяються за наступними ознаками: за їх видами та складом; за джерелами їх виникнення (формування)» [40]
С. Василішин	«сукупність власних, залучених та позикових коштів підприємства, що використовуються для забезпечення його економічної діяльності, розвитку та фінансової стабільності» [7, с. 123]
Н. Рибалко	«сума грошових коштів в готівковій і безготівковій формі, а також залучених та позикових надходжень, котрі акумулюються підприємством, призначаються для фінансування поточних витрат і витрат, пов'язаних з забезпеченням розширеного виробництва, виконанням зобов'язань» [33, с. 29]

Джерело: узагальнено на основі [2, 3, 4, 9, 7, 12, 28, 32, 33, 35, 40]

Теоретичний аналіз змісту фінансових ресурсів підприємств, дозволяє сформулювати вихідні позиції в розкритті характерних ознак суті і змісту поняття. Визначальні ознаки та особливості фінансових ресурсів підприємства наведено на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Визначальні ознаки та особливості фінансових ресурсів підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [1, 3, 40]

Фінансові ресурси підприємства мають низку визначальних ознак, які виокремлюють їх серед інших ресурсів та формують основу для ефективного управління. Насамперед вони виступають об'єктом купівлі-продажу, прав власності та розпорядження, що надає їм юридично-економічного значення у фінансово-господарській діяльності. Однією з ключових характеристик є здатність до швидкої трансформації, тобто оперативного перетворення в інші форми активів або грошові кошти, що забезпечує гнучкість у прийнятті

управлінських рішень [40, с. 159].

Фінансові ресурси також виконують функцію джерела доходу, адже саме завдяки їх ефективному використанню формується прибуток підприємства. Водночас їм властива обмежена мобільність, оскільки можливість їх переміщення та використання часто обумовлена зовнішніми регуляторними, ринковими та правовими факторами. Вони слугують як виробничими, так і інвестиційними ресурсами, беручи участь у процесі створення, підтримки та розвитку матеріально-технічної бази підприємства.

Особливо важливою є наявність систематичного впливу фактору ризику на фінансові ресурси, що вимагає постійного аналізу ризиків та відповідного реагування. Як об'єкт економічного управління, фінансові ресурси потребують стратегічного планування, контролю та ефективного розподілу. Їх формування та використання регулюється специфічними правилами, які залежать від організаційно-правової форми підприємства.

Крім того, фінансові ресурси мають цільовий характер використання — вони спрямовуються на досягнення конкретних цілей, зокрема забезпечення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Нарешті, ця категорія є універсальною, оскільки належить суб'єктам господарювання різних організаційно-правових форм, що підкреслює її широке застосування в економічній практиці. Сукупність цих ознак створює системне уявлення про сутність і значення фінансових ресурсів у функціонуванні сучасного підприємства [1, с. 26].

Структура фінансових ресурсів залежить від специфіки діяльності підприємства, його розміру, галузевої приналежності та фінансової стратегії. Зазвичай виділяють такі основні компоненти фінансових ресурсів [39, с. 84]: статутний фонд (капітал), додатково вкладений капітал, кредити банків, централізовані засоби фінансування капітальних вкладень, кредиторська заборгованість, відстрочені податкові зобов'язання, забезпечення поточних витрат і платежів, нерозподілений прибуток, резервний капітал підприємства, амортизаційні відрахування.

Класифікація фінансових ресурсів відіграє важливу роль у системі управління підприємством, оскільки дає змогу фінансовим менеджерам глибше усвідомити джерела формування фінансів, оцінити структуру їх розподілу та виявити внутрішні резерви, що можуть бути використані для підвищення ефективності управлінських рішень. Такий аналітичний підхід дозволяє своєчасно виявляти дисбаланси у фінансових потоках, оптимізувати фінансування операційної, інвестиційної та інноваційної діяльності.

Різноманіття фінансових ресурсів підприємства, дає змогу структурувати їх за основними напрямками та формами. Різноманітність джерел фінансування відкриває можливість для забезпечення підприємства необхідними коштами на модернізацію виробничих потужностей, технічне переоснащення, освоєння нових технологій, а також на проведення наукових досліджень, розробку інноваційних продуктів і їх впровадження в господарську практику. З огляду на це, доцільним є подальше розкриття видів фінансових ресурсів відповідно до класифікаційних ознак, що представлено у таблиці 1.2.

Зазначимо, що фінансові ресурси підприємств поділяються на низку категорій залежно від джерел їх утворення, форми власності, терміну використання, цільового призначення та інших характеристик. Основними з-поміж них є власні, позикові та залучені ресурси, кожна з яких виконує важливу функцію у процесі формування активів підприємства, здійсненні виробничої діяльності та досягненні прибутковості. Власні кошти, як правило, становлять основу фінансової самостійності та стабільності підприємства, тоді як позикові та залучені ресурси дозволяють гнучко реагувати на потреби зростання та розвитку.

Попри структурні відмінності, властиві фінансам окремих підприємств, загальна тенденція свідчить про домінування власних фінансових ресурсів у сукупному обсязі капіталу. Це пов'язано з їх високим рівнем контрольованості, відсутністю боргових зобов'язань і можливістю самостійного визначення напрямів використання, що в умовах економічної нестабільності має особливе значення для забезпечення фінансової незалежності та стійкості підприємств.

Таблиця 1.2 – Класифікація видів фінансових ресурсів підприємства

Класифікаційні ознаки	Види фінансових ресурсів
За джерелами покриття активів	– власний капітал; – поточні зобов'язання; – забезпечення майбутніх виплати та платежів; – довгострокові зобов'язання.
За видами сформованих активів	– необоротні активи; – оборотні активи.
За джерелами формування	– внутрішні фінансові ресурси; – зовнішні фінансові ресурси.
За відношенням до власності	– власні кошти підприємства; – залучені кошти; – позикові фінансові ресурси.
За призначенням та стратегічною зорієнтованістю	– для виконання фінансових зобов'язань; – для обслуговування витрат поточної діяльності; – для забезпечення розширеного відтворення; – для нагромадження та ефективного використання економічного потенціалу; – для гарантування фінансової стабільності і безпеки; – для зміцнення конкурентоспроможності і сталого розвитку бізнесу.
За характером використання	– вкладені в основні засоби; – знаходяться в обігу, обслуговуючи поточний виробничий цикл.
За термінами залучення	– власні фінансові ресурси; – термінові фінансові ресурси; – фінансові ресурси, термін залучення яких перевищує один рік; – фінансові ресурси, залучені на термін до одного року.
За об'єктом інвестування	– фінансові ресурси, вкладені в реальні інвестиційні об'єкти; – фінансові ресурси, вкладені у фінансові інструменти.
За видами господарської діяльності	– операційні; – інвестиційні; – фінансові.
За характером участі	– активні; – пасивні.
За правовою формою	– акціонерні; – пайові; – індивідуальні.
За рівнем ліквідності	– найбільш ліквідні; – середнього рівня ліквідності; – низько ліквідні; – неліквідні.
За строками погашення	– термінові зобов'язання; – короткострокові пасиви; – довгострокові пасиви; – постійні пасиви.

Джерело: узагальнено автором на основі [21, 32, 40]

Фінансові ресурси підприємства поділяються на різні види залежно від низки класифікаційних ознак, що дозволяє здійснювати комплексний аналіз фінансових ресурсів та ефективно управляти ними. Однією з ключових класифікаційних ознак є джерела покриття активів, за якими ресурси поділяють на власний капітал, поточні зобов'язання, довгострокові зобов'язання та забезпечення майбутніх виплат. Цей поділ дозволяє встановити фінансову структуру підприємства та визначити ступінь його незалежності від зовнішніх джерел [21].

Важливим є також поділ фінансових ресурсів за видами сформованих активів: оборотні та необоротні. Це дає змогу оцінити, як саме використовуються фінансові ресурси у створенні матеріальної бази підприємства.

Залежно від джерел формування, фінансові ресурси поділяються на внутрішні (утворені за рахунок власної діяльності) та зовнішні (залучені від сторонніх інвесторів, кредиторів тощо), що впливає на гнучкість управлінських рішень і ризиковість фінансування.

За відношенням до власності ресурси класифікують на власні, залучені та позикові. Власні ресурси формують фінансову стабільність, тоді як залучені й позикові підвищують можливості для розвитку, але збільшують зобов'язання [9].

Особливе значення має класифікація за призначенням та стратегічною зорієнтованістю, де фінансові ресурси поділяються за напрямками використання: фінансування зобов'язань, поточних витрат, відтворення, розвитку потенціалу, гарантування фінансової безпеки та підвищення конкурентоспроможності.

За характером використання фінансові ресурси, поділяються на ресурси вкладені в основні засоби, ті які перебувають в обігу, забезпечуючи поточний виробничий цикл, що демонструє ступінь ліквідності капіталу.

За термінами залучення фінансових ресурсів, їх поділяють на короткострокові (до одного року) та довгострокові (понад рік), що має вирішальне значення для управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства.

Класифікація за об'єктами інвестування дозволяє поділити фінансові

ресурси підприємства на вкладені в реальні активи (основні засоби, технології), та у фінансові інструменти (цінні папери), що впливає на ризикованість і прибутковість інвестиційної політики.

За видами господарської діяльності, фінансові ресурси підприємства поділяють на операційні, інвестиційні та фінансові, що відповідає основним напрямкам діяльності підприємства.

Також виділяють активні та пасивні ресурси – за характером участі у фінансових процесах та акціонерні, пайові та індивідуальні – за правовою формою, а також найбільш ліквідні, середньої та низької ліквідності, неліквідні – за рівнем ліквідності [32, с. 39].

Загалом, така багаторівнева класифікація дозволяє ефективно структурувати фінансові ресурси підприємства, здійснювати гнучке управління ними та приймати обґрунтовані стратегічні рішення.

У процесі дослідження основних визначень фінансових ресурсів підприємства встановлено, що фінансові ресурси відіграють важливу роль у функціонуванні підприємств. Склад і розмір фінансових ресурсів значною мірою залежать від ефективності та масштабів виробництва, водночас наявність належних обсягів ресурсів та ефективне управління ними є запорукою зростання виробничо-економічного розвитку. Фінансові ресурси фактично представляють собою активи, які формуються через власні, позикові, а також залучені джерела фінансування, котрі використовуються для виконання фінансових зобов'язань та реалізації різноманітних дій і заходів у сфері забезпечення основної, фінансової та інвестиційної діяльності, що спрямована на подальший ефективний розвиток підприємства. В процесі дослідження класифікації фінансових ресурсів, було виявлено узгодженість науковців щодо цього питання. Сформована класифікація фінансових ресурсів підприємства дозволить йому ефективно управляти ними, визначати їх нестачу та своєчасно реагувати на це, що призведе в свою чергу до покращення фінансового стану, забезпеченості ними та досягнуті максимальної ефективності їх використання.

1.2 Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства

Підприємства доволі часто зіштовхуються з проблемою обмеженості ресурсної бази. Це є однією з найпоширеніших причин виникнення труднощів у їхній діяльності, оскільки суттєво ускладнює стабільне функціонування компанії.

Структура і обсяг фінансових ресурсів підприємства тісно пов'язані з масштабами виробництва та його ефективністю. Взаємозв'язок між цими показниками має двосторонній характер: з одного боку, розмір фінансових ресурсів безпосередньо впливає на можливості розширення виробничої діяльності, а з іншого – сам обсяг виробництва визначає потребу у фінансуванні. Обмеженість фінансових ресурсів може стати серйозною перешкодою для ефективного функціонування підприємства – вона зумовлює зниження обсягів випуску продукції, неповне використання виробничих потужностей, недостатнє забезпечення підприємства матеріальними, трудовими та іншими ресурсами. Це, у свою чергу, ще більше ускладнює фінансову ситуацію, формуючи замкнене коло.

Наявність достатнього обсягу фінансових ресурсів забезпечує фінансову стабільність, платоспроможність, стійке виробництво, високий рівень використання потужностей, а також необхідний рівень матеріального забезпечення. В умовах надлишку фінансових ресурсів підприємство може активніше розширювати виробничі масштаби, оновлювати та урізноманітнювати асортимент продукції, освоювати нові види діяльності, повноцінно використовувати наявні ресурси. Це створює передумови для подальшого зростання фінансових надходжень. Проте надмірна кількість фінансових ресурсів без належного управління може призвести до нераціонального їх використання, перевитрат і, як наслідок, до скорочення обсягів виробництва [11, с. 474].

У зв'язку з цим особливу увагу варто приділити процесу формування та використання фінансових ресурсів, що виступає ключовою основою для здійснення господарської діяльності та є необхідною передумовою виробничого процесу.

На сьогодні в науковій літературі спостерігається незгодженість думок вчених-економістів щодо основних джерел формування фінансових ресурсів підприємства. До них традиційно відносять надходження від реалізації товарної продукції, кошти від продажу невикористовуваних активів, бюджетні асигнування, банківські кредити, кредиторську заборгованість, пайові внески, дивіденди, відсотки за цінними паперами та страхові відшкодування [23, с. 72]. Однак, незважаючи на загальне розуміння складу цих джерел, науковці пропонують різні підходи до їх класифікації та групування.

Однією з найбільш поширених класифікацій у науковій літературі є поділ джерел фінансових ресурсів за критерієм права власності. Згідно з цим підходом, усі джерела поділяються на власні та залучені. Власні джерела – це ті, якими підприємство володіє і розпоряджається на правах власності. Залучені (або позикові) ресурси не належать підприємству за правом власності, але можуть використовуватись ним на певних умовах – зокрема, це кредити, облігаційні позики, кредиторська заборгованість [12, с. 81].

Деякі дослідники [24], розширюють цю класифікацію, виокремлюючи п'ять основних групи джерел: власні, позикові та залучені, бюджетні, залучені іноземні кошти. Такий підхід є більш зручним з погляду управління фінансовими потоками підприємства, оскільки дозволяє краще ідентифікувати джерела ресурсів залежно від умов їх використання та правового статусу.

Інша поширена класифікація базується на джерелі походження коштів – зовнішньому або внутрішньому. До внутрішніх джерел відносять виручку від реалізації продукції, доходи від фінансової й інвестиційної діяльності, власні внески акціонерів чи засновників. Зовнішні джерела охоплюють бюджетні кошти, банківські кредити, позики, міжгосподарські розрахунки, страхові виплати та інші ресурси, що надходять ззовні підприємства [28].

У практичному фінансовому управлінні та бухгалтерському обліку часто застосовується ще одна класифікація – за елементами пасиву балансу. Оскільки баланс підприємства є ключовим інструментом для фінансового аналізу, саме такий підхід дає змогу ефективно планувати, прогнозувати та управляти фінансовими ресурсами. Класифікація за балансовими статтями дозволяє об'єктивно оцінити джерела формування ресурсів, їх структуру та стабільність, що є основою для прийняття управлінських рішень.

Джерела формування фінансових ресурсів підприємства представлені на рисунку 1.2.

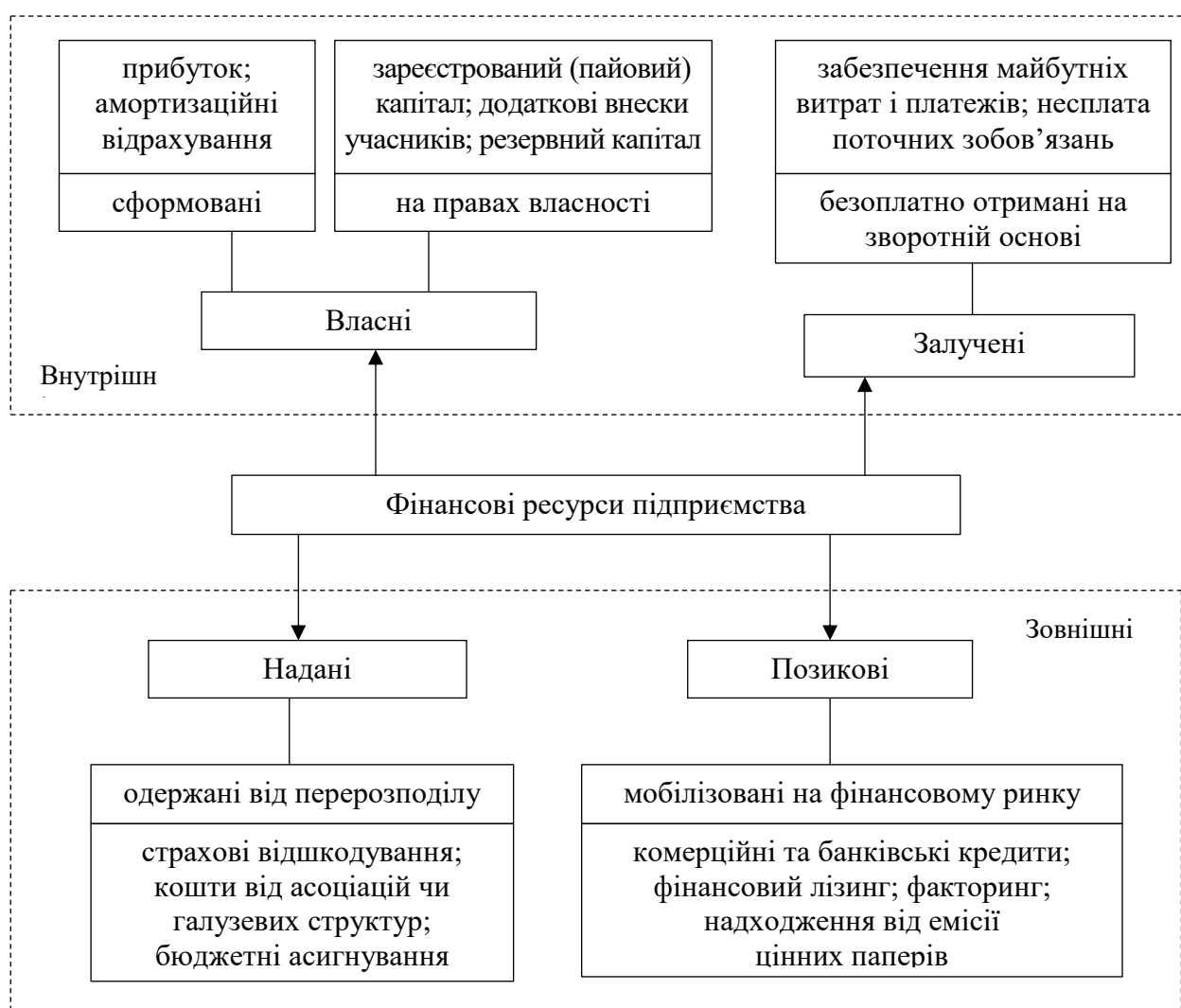

Рисунок 1.2 – Джерела формування фінансових ресурсів підприємства

Джерело: [12, с. 81]

Власний капітал становить основну фінансову базу підприємства. Кожне підприємство повинне мати у своєму розпорядженні достатній обсяг власного капіталу, оскільки саме ці ресурси найчастіше використовуються для інвестування у довгострокові проекти та можуть бути задіяні в умовах підвищеного ризику. За наявності обмежених фінансових ресурсів ефективне управління джерелами власного капіталу є критично важливим для збереження фінансової стабільності, підтримки операційної діяльності та зростання ринкової вартості компанії.

До ключових джерел формування власного капіталу належать [14, с. 105]:

- статутний капітал – є фундаментом фінансування на початкових етапах діяльності підприємства, демонструє фінансову надійність перед зовнішніми інвесторами і кредиторами, а також зменшує залежність від зовнішніх позик, що позитивно позначається на загальних фінансових показниках;

- нерозподілений прибуток – його реінвестування в підприємство дозволяє уникнути витрат на залучення зовнішнього фінансування та сприяє реалізації стратегічних ініціатив, підвищуючи рентабельність і конкурентоспроможність;

- амортизаційні відрахування – дають змогу фінансувати оновлення основних засобів без залучення сторонніх ресурсів, що зберігає матеріально-технічну базу на належному рівні і водночас забезпечує фінансову самостійність;

- пайовий капітал – залучений від засновників або учасників, не потребує обслуговування у вигляді процентів, як у випадку з борговим капіталом, і може бути направлений на розвиток інновацій або стратегічне розширення;

- додатковий капітал – формується через емісію нових акцій або переоцінку активів і підвищує ліквідність, забезпечуючи ресурсну базу для реалізації нових ініціатив без значного зростання боргового навантаження;

резервний капітал – створюється для покриття непередбачених витрат і стабілізації грошових потоків у кризових ситуаціях, виступаючи фінансовим буфером та інструментом зниження ризиків.

Таким чином, використання власних джерел фінансування, хоча і забезпечує фінансову незалежність, має обмеження: часто обсяг таких ресурсів

недостатній для масштабних проєктів, що знижує фінансову гнучкість компанії. Відсутність податкових переваг у порівнянні з позиками збільшує податкове навантаження, а реінвестування прибутку може викликати невдоволення акціонерів, позбавлених дивідендів. Використання амортизаційних коштів здебільшого спрямоване на оновлення активів, а нестача диверсифікації джерел збільшує фінансові ризики в нестабільних економічних умовах.

Окрім цього, підприємства нерідко мають залучені кошти, тобто ті, що виникли внаслідок системи розрахунків та тимчасово знаходяться в обороті підприємства, як правило, на безоплатній основі. Забезпечення майбутніх витрат і платежів – це спеціально сформовані резерви, які підприємство створює для покриття прогнозованих зобов'язань у майбутньому, таких як виплати за гарантіями, ремонт основних засобів чи виплати персоналу. Вони дозволяють забезпечити стабільність фінансового стану та уникнути раптових навантажень на бюджет. У той же час, несплата поточних зобов'язань, наприклад кредиторської заборгованості або податкових платежів, розглядається як тимчасово залучені кошти, що фактично використовуються у господарському обігу підприємства. Хоча така практика може зменшити потребу у зовнішньому фінансуванні, надмірне зволікання з розрахунками створює ризики фінансової нестабільності та погіршення ділової репутації.

Позиковий капітал відіграє ключову роль у формуванні капітальної структури підприємства, оскільки дає змогу реалізовувати масштабні й стратегічно важливі проєкти без необхідності використовувати власні ресурси або збільшувати статутний капітал. У ситуаціях дефіциту власних фінансових ресурсів значення позикового капіталу зростає, адже він забезпечує підприємству гнучкість, розширює доступ до додаткових коштів та дозволяє підтримувати інвестиційну активність.

Різні інструменти залучення позикового капіталу виконують важливі функції у підтримці вартості компанії [34, с. 204]:

– бюджетні кредити надаються на пільгових умовах і можуть бути ефективним джерелом фінансування важливих проєктів, що сприяє зниженню

вартості залученого капіталу та підвищує загальну конкурентоспроможність компанії;

- облігаційні позики дають можливість залучити значні суми без розмивання контролю над компанією. Кошти, отримані через облігації, часто спрямовуються на розширення бізнесу або інвестиції в нові напрямки діяльності;

- франчайзинг і фінансовий лізинг дозволяють оновлювати активи або розширювати виробництво без значних первинних витрат, що особливо вигідно для компаній, які не мають вільного капіталу, але потребують модернізації;

- банківські кредити та інші позикові інструменти забезпечують доступ до капіталу для реалізації інвестиційних планів. При ефективному управлінні такі кредити можуть забезпечити високу рентабельність вкладених коштів, підвищуючи ринкову цінність компанії.

Крім традиційних власних і позикових ресурсів, існують також надані кошти. Наприклад, податковий кредит, що дає змогу тимчасово відкласти сплату податків, дозволяє компанії ефективніше розподіляти фінансові ресурси в короткостроковій перспективі. Дольова участь у спільних інвестиційних проєктах дозволяє підприємству залучати додатковий капітал із розподілом ризиків і витрат між партнерами, що є особливо корисним у періоди обмеженого фінансування. Інші джерела, зокрема гранти або спеціальні фонди, можуть стати джерелом фінансування соціально значущих чи інноваційних проєктів, що позитивно впливає на репутацію компанії та сприяє її довгостроковому розвитку.

Загалом, кожне джерело фінансування має свої переваги та недоліки, які по-різному впливають на фінансову стабільність і розвиток компанії. Надмірна залежність лише від власних ресурсів може зменшити фінансові ризики, але водночас обмежити прибутковість і динаміку росту. З іншого боку, залучення зовнішніх коштів часто супроводжується нижчими витратами, проте потребує зваженого підходу до управління фінансовими ризиками.

Якщо компанія забезпечила себе достатнім обсягом власних та позикових фінансових ресурсів, наступним кроком для підвищення ефективності його діяльності стає вміння оптимально розподіляти ці кошти. Найбільш поширеним

підходом є класифікація за типами активів і витрат, що є раціональною основою для розподілу коштів [12, с. 83].

Основні напрями використання фінансових ресурсів підприємства подані на рисунку 1.3.

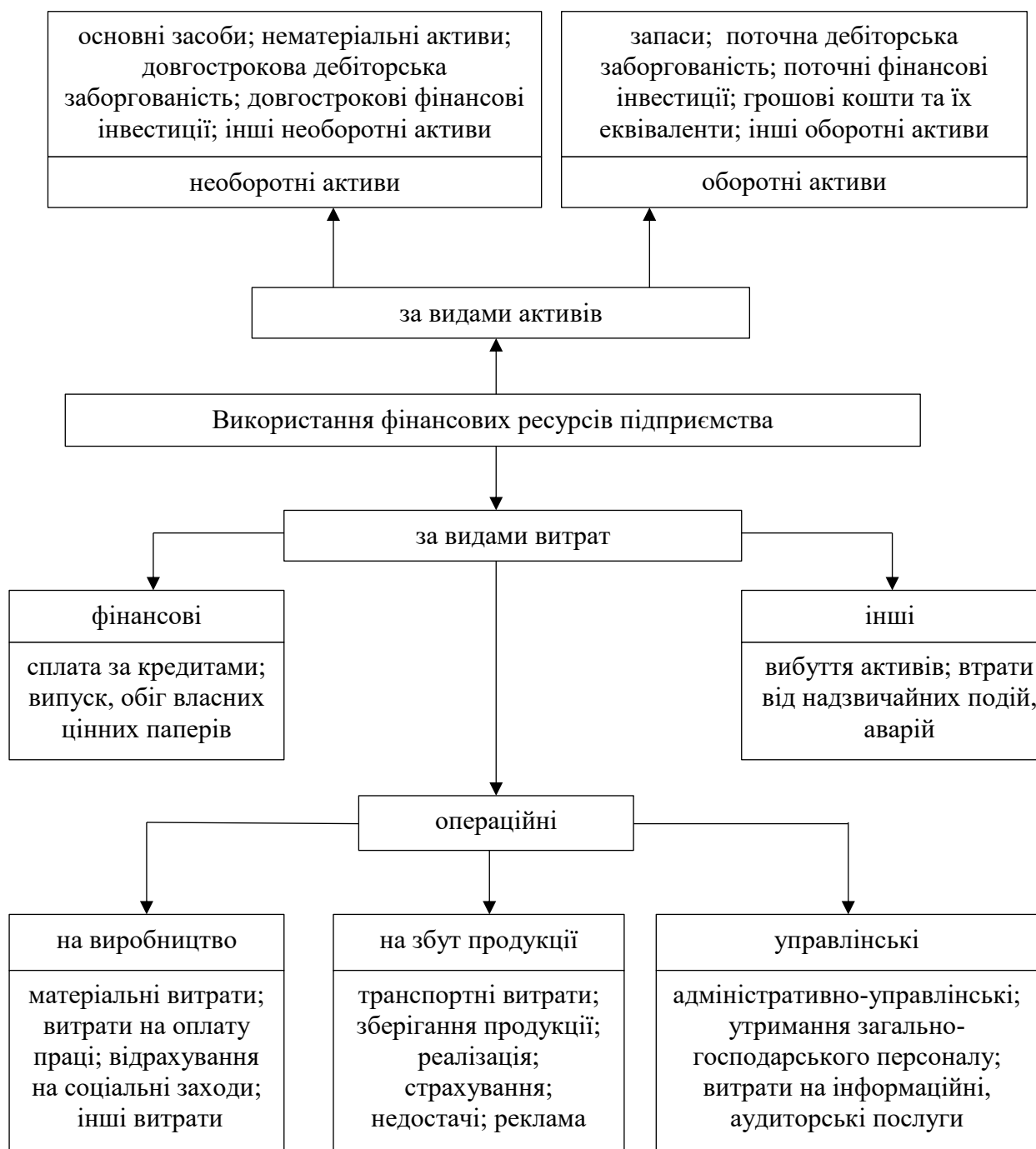

Рисунок 1.3 – Напрями використання фінансових ресурсів підприємства

Джерело: [12, с. 83]

У процесі дослідження напрямів використання фінансових ресурсів підприємства за видами активів їх умовно поділяють на дві основні групи [27, с. 252]: оборотні та необоротні активи.

До напрямів використання фінансових ресурсів на необоротні активи відносяться витрати на придбання або модернізацію основних засобів (машин, обладнання, будівель), придбання або створення нематеріальних активів (патентів, ліцензій, програмного забезпечення), довгострокову дебіторську заборгованість, довгострокові фінансові інвестиції, а також інші активи, що забезпечують стабільне функціонування підприємства в довгостроковій перспективі. Таке фінансування формує матеріальну та інтелектуальну базу компанії, забезпечуючи її конкурентоспроможність і потенціал для розвитку.

До напрямів використання фінансових ресурсів на оборотних активів, належать запаси сировини, матеріалів та готової продукції, поточна дебіторська заборгованість (наприклад, розрахунки з покупцями), короткострокові фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, а також інші ресурси, що швидко трансформуються у грошові потоки. Ці активи відіграють ключову роль у забезпеченні поточної операційної діяльності підприємства.

З іншого боку, класифікація напрямів використання фінансових ресурсів підприємством за видами витрат охоплює три основні категорії: операційні витрати, фінансові витрати та інші витрати. Фінансові витрати включають оплату за користування позиковими ресурсами (відсотки за кредитами, лізингом), витрати, пов'язані з емісією, обігом та обслуговуванням власних цінних паперів [12, с. 83].

Операційні витрати мають складнішу структуру та поділяються на:

– виробничі витрати – це витрати на сировину, оплату праці, соціальні внески, енергоносії та інші елементи, безпосередньо пов'язані з виготовленням продукції;

– адміністративні (управлінські) витрати – охоплюють витрати на утримання адміністративного персоналу, офісу, а також витрати на юридичні, аудиторські та інформаційні послуги;

– витрати на збут – включають витрати на транспортування, зберігання продукції, рекламу, страхування та реалізацію товарів.

Інші витрати охоплюють фінансові втрати від надзвичайних подій (аварій, стихійних лих), вибуття активів, штрафи, некомпенсовані збитки тощо.

Процес формування фінансових ресурсів підприємства є багатограним і залежить від низки факторів як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Кожна з цих груп чинників має специфічний вплив на обсяг, структуру та ефективність використання фінансових джерел. До внутрішніх чинників, що формуються безпосередньо в межах самого підприємства, належать [28]:

– рівень організації фінансової системи – чітка структура фінансової діяльності, деталізація цілей, оптимальний розподіл функцій і завдань у межах фінансового управління суттєво впливають на здатність підприємства ефективно акумулювати й використовувати фінансові ресурси;

– аналіз поточної ринкової ситуації – постійне вивчення попиту, цінових тенденцій, дій конкурентів дозволяє підприємству оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища та коригувати фінансові плани;

– ефективна взаємодія з посередниками та інтеграція збутової і виробничої стратегій – узгодженість у діях цих підрозділів дає змогу підвищити доходи й зменшити втрати в каналах реалізації продукції;

– якість фінансового менеджменту – системне планування, контроль, аналіз і прогнозування руху грошових потоків є основою раціонального управління фінансами;

– моніторинг ринкової ситуації – постійне спостереження за змінами у сегменті, де діє підприємство, забезпечує обґрунтованість управлінських рішень;

– рівень організації облікової політики – чітке ведення податкового та управлінського обліку формує достовірну інформаційну базу для аналізу й прийняття рішень;

– цінова політика – розробка цін з урахуванням собівартості, конкурентного аналізу та пошук резервів для зниження витрат дозволяють підвищити фінансову результативність;

– управління персоналом – створення ефективної організаційної структури, чітке розмежування повноважень і відповідальності, визначення вимог до кваліфікації персоналу сприяє покращенню управління ресурсами загалом.

До зовнішніх чинників, що знаходяться поза межами підприємства, але мають істотний вплив на формування фінансових ресурсів, належать [38, с. 275]:

– рівень інфляції – знецінення грошей впливає на купівельну спроможність, собівартість продукції та реальну вартість фінансових зобов'язань;

– коливання цін на ресурси – зростання цін на сировину, енергоносії чи послуги призводить до зростання витрат підприємства;

– стан фінансового ринку – доступність кредитних ресурсів, вартість капіталу, стан банківської системи – усе це визначає можливості підприємства щодо залучення зовнішнього фінансування;

– загальний економічний клімат у країні – макроекономічна стабільність, рівень ВВП, державне регулювання, податкова політика безпосередньо впливають на ділову активність і інвестиційну привабливість підприємства.

Усі ці чинники, як внутрішні, так і зовнішні, комплексно формують фінансове середовище підприємства, впливаючи на структуру, джерела, обсяги та ефективність використання фінансових ресурсів. Їх врахування є критично важливим для стратегічного планування, адаптації до змін і забезпечення стабільного розвитку суб'єкта господарювання.

2 Аналітико-практичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства

2.1 Аналіз фінансових ресурсів підприємствами України та фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» в 2022-2024 роках

З початком повномасштабного вторгнення рф в Україну підприємства зазнали значних потрясінь, що спричинило кардинальні зміни у джерелах, структурі та можливостях акумулювання фінансових ресурсів. Однією з ключових проблем є руйнування логістичних ланцюгів і знищення або пошкодження виробничих потужностей, що призводить до втрати джерел доходу та, як наслідок, обмежує внутрішнє фінансування. Багато підприємств, особливо в зоні активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях, були змушені повністю або частково зупинити свою діяльність, що автоматично обмежило їх здатність до самофінансування.

Суттєвим викликом залишається зниження платоспроможності споживачів і партнерів, що веде до зростання дебіторської заборгованості та зменшення обігових коштів. У складних економічних умовах багато підприємств зіштовхуються з нестачею фінансових ресурсів. Крім того, доступ до зовнішнього фінансування значно ускладнений. Банки, з огляду на високі ризики, неохоче надають кредити, особливо малому та середньому бізнесу, а відсоткові ставки залишаються високими через макроекономічну нестабільність. Інвестиційна активність, як внутрішня, так і зовнішня, істотно скоротилась. Зростання собівартості продукції, викликане інфляцією, здорожчанням енергоносіїв, логістики, імпортованих комплектуючих та інших ресурсів, створює додатковий тиск на фінансові ресурси підприємств. Паралельно з цим, державна

підтримка хоч і присутня, однак є вибірковою та обмеженою через дефіцит бюджету та пріоритетне фінансування оборонного сектору.

Проведемо аналіз структури фінансових ресурсів підприємств України. Структура джерел формування фінансових ресурсів підприємств України представлена на рисунку 2.1.

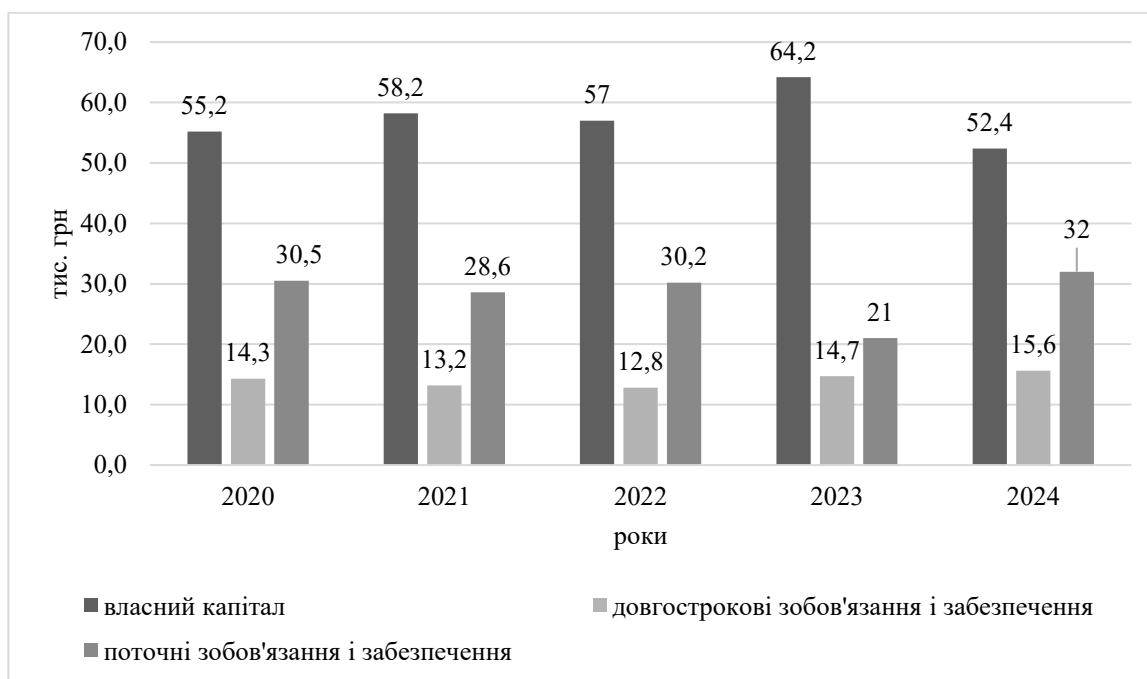

Рисунок 2.1 – Структура джерел формування фінансових ресурсів підприємств України

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [17]

У період 2020-2023 років спостерігається загальна тенденція зростання власного капіталу, що свідчить про посилення фінансової незалежності підприємства. Найбільший обсяг власного капіталу підприємств України досяг в 2023 році – понад 96 млрд грн, що становить 64,2 % всієї структури джерел фінансових ресурсів. Проте вже у 2024 році цей показник значно знижується до 53,5 млрд грн, що може бути наслідком фінансової нестабільності чи скорочення прибутків унаслідок зовнішніх чинників, зокрема війни. Поточні зобов'язання залишаються суттєвим джерелом формування фінансових ресурсів підприємств,

їх частка коливається у межах 21–32 %. Найвищу частку поточні зобов'язання займали у 2024 році, а саме 32 %, що свідчить про зростання короткострокової заборгованості. Довгострокові зобов'язання в аналізованому періоді мають найменшу частку в структурі джерел формування фінансових ресурсів – в межах 12,8-15,6 %, однак залишаються стабільним джерелом ресурсів.

Загалом, у 2023 році структура була найсприятливішою з погляду переважання власного капіталу, тоді як у 2024 році відбувся відчутний спад, що може свідчити про фінансове виснаження підприємства або зміну структури формування фінансових ресурсів на користь зобов'язань. Це потребує посиленої уваги до стратегії управління фінансовими ресурсами та контролю за борговими навантаженнями.

В таблиці 2.1 відображено динаміку власного капіталу підприємств України в 2020-2023 роках.

Таблиця 2.1 – Динаміка структури власного капіталу підприємств України в 2020-2023 роках

Показник	Роки			
	2020	2021	2022	2023
Власний капітал, усього	3339806058	4113338760	3975952532	4612353998
зареєстрований капітал, тис. грн	2340441849	2219450985	2390834562	2448030495
% від усього капіталу	70,08	53,96	60,13	53,08
капітал в дооцінках і додатковий капітал, тис. грн	1329723366	1490373475	1559613421	1990483899
% від усього капіталу	39,81	36,23	39,23	43,16
резервний капітал та інші резерви, тис. грн	77084236,1	77893347,2	80330200,7	84850262,1
% від усього капіталу	2,31	1,89	2,02	1,84
нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн	-20535918,7	533163977	138781120	280258363,3
% від усього капіталу	-0,61	12,96	3,49	6,08
неоплачений і вилучений капітал, тис. грн	386907474,7	207543023,2	193606772,5	191269020,8
% від усього капіталу	11,58	5,05	4,87	4,15

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [17]

Аналіз динаміки структури власного капіталу підприємств України у 2020-2023 роках дозволяє оцінити зміни у складових формування власного капіталу та визначити ключові тенденції фінансового стану підприємств. Загальний обсяг власного капіталу в аналізованому періоді коливався від 3339806058 тис. грн у 2020 році до максимального значення у 2023 році – 4612353 998 тис. грн. Найнижче значення було зафіксовано у 2022 році – 3975952532 тис. грн, що ймовірно, пов'язано з економічними потрясіннями внаслідок воєнних дій.

Основною складовою власного капіталу є зареєстрований капітал, який, хоч і демонструє стабільне зростання у 2022-2023 роках, з 2390834562 тис. грн до 2448030495 тис. грн. У структурі капіталу спостерігається тенденція до зниження питомої ваги, з 70,08 % у 2020 році до 53,08 % у 2023 році. Це може свідчити про збільшення частки інших складових капіталу.

Водночас капітал у дооцінках та додатковий капітал стабільно зростає – з 1329723366 тис. грн у 2020 році до 1990483899 тис. грн у 2023 році, що свідчить про активне переоцінювання активів або надходження додаткових внесків. Питома вага цієї складової також зросла – з 39,81 % до 43,16 %.

Резервний капітал та інші резерви демонструють незначне зростання за абсолютним значенням, однак їхня частка у структурі власного капіталу поступово зменшувалась, з 2,31 % у 2020 році до 1,84 % у 2023 році. Це свідчить про відносно слабке нарощування резервних фондів, що може бути наслідком загального фінансового напруження.

У 2020 році підприємства в цілому мали збитки у сумі 20535918,7 тис. грн, однак уже у 2021 році цей показник мав позитивне значення в сумі 533163977 тис. грн, з подальшим зниженням у 2022 році до 138781120 тис. грн) та частковим відновленням у 2023 році до 280258363,3 тис. грн). Це свідчить про волатильність прибутковості підприємств, що прямо залежить від загальноекономічної ситуації в країні.

Показник неоплаченого і вилученого капіталу має стабільну тенденцію до зниження з 386907474,7 тис. грн у 2020 році до 19126 020,8 тис. грн у 2023 році. Його частка у структурі капіталу також скорочується – з 11,58 % до 4,15 %, що є

позитивною тенденцією, оскільки свідчить про зменшення невиконаних зобов'язань за внесками до капіталу.

Отже, у 2021-2023 роках на формування власного капіталу суттєво вплинула зміна його структури: посилилася роль дооціненого та додаткового капіталу, скоротилася відносна частка зареєстрованого капіталу, а також простежується нестабільна динаміка прибутків. У сукупності це вказує на адаптацію підприємств до економічної невизначеності через пошук нових джерел зміцнення капітальної бази, хоча й за умов зниження фінансової стабільності.

В таблиці 2.2 наведено структуру динаміки поточних зобов'язань і забезпечення підприємств України в 202-2023 роках.

Таблиця 2.2 – Структуру динаміки поточних зобов'язань і забезпечення підприємств України в 202-2023 роках

Показник	Роки			
	2020	2021	2022	2023
Поточні зобов'язання і забезпечення, усього	7424970644	8111316792	8713997338	9625767945
короткострокові кредити банків, тис. грн	463884898,4	464279834	532213319,5	503806957,2
у % до усіх зобов'язань	6,25	5,72	6,11	5,23
поточна кредиторська заборгованість, тис. грн	3729044454	4145164509	4374849829	4869506011
у % до усіх зобов'язань	50,22	51,10	50,20	50,59
поточні забезпечення, тис. грн	128133570	126418659	129266251	160618170
у % до усіх зобов'язань	1,73	1,56	1,48	1,67
доходи майбутніх періодів і відстрочені комісійні доходи від перестраховиків, тис. грн	83391550	99095117,1	108287547,7	118267439,3
у % до усіх зобов'язань	1,12	1,22	1,24	1,23
інші поточні зобов'язання, тис. грн	3020516172	3276358673	3569380391	3973569367
у % до усіх зобов'язань	40,68	40,39	40,96	41,28

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [17]

Аналіз структури поточних зобов'язань і забезпечень підприємств України за 2020-2023 роки дає змогу оцінити динаміку формування короткострокових

фінансових ресурсів, які є важливою складовою забезпечення ліквідності та стабільності господарської діяльності.

Загальна сума поточних зобов'язань і забезпечень щороку зростала – з 7424 970644 тис. грн у 2020 році до 9625767 945 тис. грн у 2023 році. Це свідчить про зростання ролі короткострокових зобов'язань у фінансуванні діяльності підприємств, особливо в умовах обмеженого доступу до довгострокового капіталу. Найбільшу частку займає поточна кредиторська заборгованість, яка зросла з 3729044 454 тис. грн у 2020 році до 4869506011 тис. грн у 2023 році, залишаючись у межах 50–51 % від загального обсягу зобов'язань. Це вказує на значну залежність підприємств від відстрочених платежів постачальникам, що може як полегшити короткострокове фінансове навантаження, так і свідчити про труднощі з розрахунками.

Короткострокові банківські кредити становили відносно невелику частку – близько 5–6 % у різні роки. Їх обсяг у 2020 році становив 463884898,4 тис. грн, а у 2023 році – 503806957,2 тис. грн. Незначне зростання у грошовому вираженні супроводжується зниженням частки у структурі зобов'язань, що може свідчити про обмежений доступ підприємств до банківського кредитування або зростання вартості кредитів.

Інші поточні зобов'язання також мають суттєву частку – від 40,39 % у 2021 році до 41,28 % у 2023 році. Їх обсяг зростав поступово – з 3020516172 тис. грн у 2020 році до 3973569367 тис. грн у 2023 році. Поточні забезпечення та доходи майбутніх періодів мають відносно невелику частку – близько 1,5–1,7 %. Поточні забезпечення вказують на формування резервів під майбутні витрати (наприклад, гарантійні зобов'язання), а доходи майбутніх періодів свідчать про авансові надходження, що можуть бути джерелом тимчасового фінансування.

Зростання поточних зобов'язань у 2023 році в умовах воєнного часу відображає адаптивну реакцію бізнесу на кризові обставини, коли короткострокове фінансування стає єдиною можливим джерелом покриття витрат. Тому ефективне управління структурою поточних зобов'язань є ключовим фактором фінансової стійкості підприємств.

Торговельне підприємство ТОВ «Якісний продукт плюс» є імпортером та дистриб'ютором італійських виробників побутової хімії та засобів особистої гігієни, наступних торгових марок: Deox, Winni's, Pulirapid, Smachio Tutto, Disinfekto, Madel, Love, Gallon, Nonna Papera, Paciuchino, Quik, EMI, CIM, Yplon, Avea, Nova. Товариство працює на українському ринку з 2012 року, постійно розширюючи асортимент, обсяги імпорту та ринки збуту. Основним видом діяльності є неспеціалізована оптова торгівля.

На основі фінансової звітності ТОВ «Якісний продукт плюс» (додатки А, Б, В), здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за 2021-2023 роки. В таблиці 2.3 наведено аналіз складу та структури активів підприємства в 2022-2024 роках.

Таблиця 2.3 – Аналіз складу та структури активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» в 2022-2024 роках

Показник	2022 рік, тис. грн	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн	Частка у активах			Зміни в структурі, в.п.	
				2022 рік,%	2023 рік,%	2024 рік,%	2023/2022	2024/2023
Незавершені капітальні інвестиції	32,9	–	–	0,38	0,00	0,00	-0,38	0,00
Основні засоби	247,6	320,3	156,3	2,84	3,09	1,51	0,25	-1,58
Усього необоротних активів	280,5	320,3	156,3	3,22	3,09	1,51	-0,13	-1,58
Запаси	5622,5	7415,3	8648,5	64,47	71,65	83,29	7,18	11,64
Дебіторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	2264,7	1272,6	1314,4	25,97	12,30	12,66	-13,67	0,36
за розрахунками з бюджетом	3,5	211,0	78,5	0,04	2,04	0,76	2,00	-1,28
Інша поточна дебіторська заборгованість	132,1	950,3	112,1	1,51	9,18	1,08	7,67	-8,10
Гроші та їх еквіваленти	406,2	173,4	65,8	4,66	1,68	0,63	-2,98	-1,05
Витрати майбутніх періодів	9,1	6,9	7,6	0,10	0,07	0,07	-0,03	0,00
Інші оборотні активи	2,6	–	–	0,03	0,00	0,00	-0,03	0,00
Усього оборотних активів	8440,7	10029,5	10226,9	96,78	96,91	98,49	0,13	1,58
Баланс	8721,2	10349,8	10383,2	100	100	100	0,00	0,00

Джерело: пораховано за даними звітності підприємства (додатки А, Б, В).

У період 2022–2024 років структура активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» зазнала істотних змін, що свідчить про перерозподіл пріоритетів підприємства в управлінні фінансовими ресурсами.

Значних змін в структурі активів зазнала частка необоротних активів. У 2022 році їх вона складала 3,22 % від загальних активів, у 2023 році – 3,09 %, а в 2024 році – лише 1,51 %. Така динаміка свідчить про зменшення інвестицій у довгострокові активи, зокрема основні засоби. Незавершені капітальні інвестиції повністю зникли після 2022 року, що також підтверджує відсутність нових капіталовкладень.

Натомість оборотні активи протягом аналізованого періоду значно зросли. Якщо в 2022 році їх частка становила 96,78 %, то вже у 2024 році – 98,49 %. Найбільшу питому вагу в оборотних активах займають запаси, які зросли з 64,47 % у 2022 році до 83,29 % у 2024 році, що свідчить про орієнтацію підприємства на збільшення обсягу матеріальних ресурсів для операційної діяльності. Натомість дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги суттєво зменшилася у відносному вираженні – з 25,97 % у 2022 до 12,66 % у 2024 році. Це може свідчити про посилення політики погашення дебіторської заборгованості або зменшення обсягів відстрочених продажів. Значне коливання простежується також в інших видах дебіторської заборгованості – зокрема, у 2023 році зросла частка заборгованості за розрахунками з бюджетом на 2,0 в.п. та іншої поточної дебіторської заборгованості на 7,67 в.п., тоді як у 2024 – значно скоротилася, а саме на 1,28 в.п. та 8,1 в.п. відповідно.

Питома вага грошових коштів та їх еквіваленти поступово зменшується – з 4,66 % у 2022 до 0,63 % у 2024 році, що може вказувати на їх активне використання в операційній діяльності або інвестування.

Отже, структура активів підприємства свідчить про перехід від інвестування в необоротні активи до активнішого використання оборотного капіталу, зокрема запасів. Це може бути обумовлено стратегічним орієнтиром на операційну діяльність, однак водночас несе ризики зниження довгострокової інвестиційної привабливості підприємства.

На рисунку 2.2 відображено узагальнену структуру активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» в 2022-2024 роках.

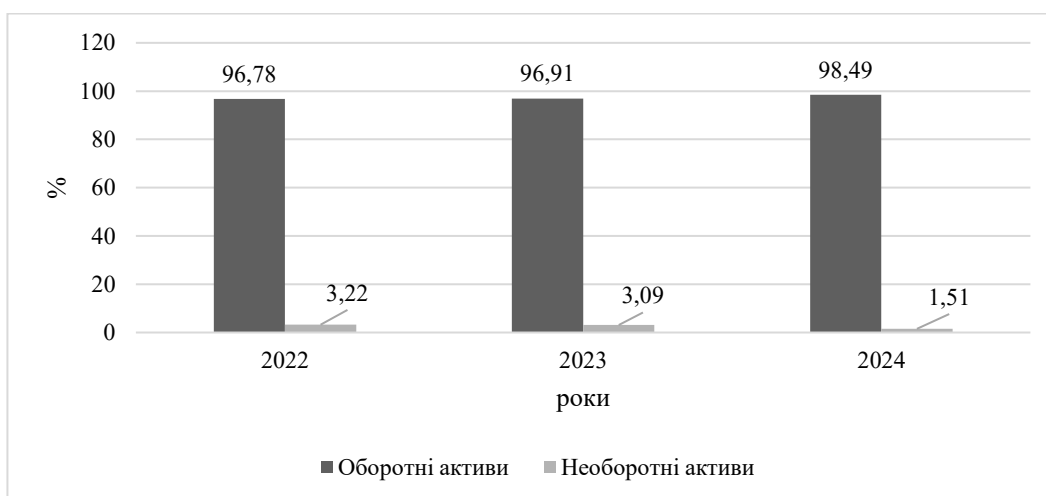

Рисунок 2.2 – Структура активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках

Джерело: побудовано на основі даних таблиці 2.3.

В таблиці 2.4 здійснено порівняльний аналіз абсолютних та відносних змін активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС», в 2022-2024 роках.

У 2022–2024 роках активи ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» демонструють позитивну динаміку з помітним зростанням у 2023 році та помірним приростом у 2024 році. Активи підприємства збільшилися з 8721,2 тис. грн у 2022 році до 10349,8 тис. грн у 2023 році, а саме на 1628,6 тис. грн або 18,67 %, а у 2024 році обсяг активів досяг 10383,2 тис. грн та збільшився на 33,4 тис. грн або 0,32 %.

Найбільше зростання спостерігалось по запасах підприємства. У 2023 році вони зросли на 1792,8 тис. грн або 31,89 %), а у 2024 році – на 1233,2 тис. грн або 16,63 %. Таке зростання, свідчить про накопичення матеріальних ресурсів, ймовірно, для забезпечення виробничого процесу або підготовки до зростання обсягів продажів. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» суттєво зменшилася у 2023 році, а саме на 992,1 тис. грн або 43,81 %, що може вказувати на зменшення обсягів

відстрочених платежів. У 2024 році цей показник зріс на 41,8 тис. грн або 3,28 %, зберігаючи відносну стабільність.

Таблиця 2.4 – Аналіз абсолютних та відносних змін активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» в 2022-2024 роках

Показник	2022 рік, тис. грн	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %	
				2023/2022 рр.	2024/2023 рр.	2023/2022 рр.	2024/2023 рр.
Незавершені капітальні інвестиції	32,9	–	–	-32,9	0	-100,00	0,00
Основні засоби	247,6	320,3	156,3	72,7	-164	29,36	-51,20
Усього необоротних активів	280,5	320,3	156,3	39,8	-164	14,19	-51,20
Запаси	5622,5	7415,3	8648,5	1792,8	1233,2	31,89	16,63
Дебіторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	2264,7	1272,6	1314,4	-992,1	41,8	-43,81	3,28
за розрахунками з бюджетом	3,5	211,0	78,5	207,5	-132,5	5928,57	-62,80
Інша поточна дебіторська заборгованість	132,1	950,3	112,1	818,2	-838,2	619,38	-88,20
Гроші та їх еквіваленти	406,2	173,4	65,8	-232,8	-107,6	-57,31	-62,05
Витрати майбутніх періодів	9,1	6,9	7,6	-2,2	0,7	-24,18	10,14
Інші оборотні активи	2,6	–	–	-2,6	0	-100,00	0,00
Усього оборотних активів	8440,7	10029,5	10226,9	1588,8	197,4	18,82	1,97
Баланс	8721,2	10349,8	10383,2	1628,6	33,4	18,67	0,32

Джерело: пораховано за даними звітності підприємства (додатки А, Б, В).

Інші складові оборотних активів зазнали коливань. Зокрема, інша поточна дебіторська заборгованість різко зросла у 2023 році на 818,2 тис. грн або 619,38 %, але вже у 2024 році зменшилася на 838,2 тис. грн або 88,20 %. Грошові кошти за два роки зменшились з 406,2 тис. грн до 65,8 тис. грн, тобто на 340,4 тис. грн або 83,81 %, що може свідчити про їх активне використання в обігу.

Щодо необоротних активів, то вони зросли у 2023 році на 39,8 тис. грн або 14,19 %, але вже у 2024 році зменшились на 164 тис. грн або 51,20 %, що

зумовлено скороченням вартості основних засобів та відсутністю нових капітальних інвестицій (які були у 2022 році на рівні 32,9 тис. грн).

Загалом динаміка активів свідчить про орієнтацію підприємства на зростання оборотного капіталу, особливо запасів, при одночасному скороченні довгострокових інвестицій. Такий результат зумовлений специфікою діяльності торговельного підприємства.

На рисунку 2.3 відображено динаміку основних статей активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС», м. Хмельницький в 2022-2024 роках.

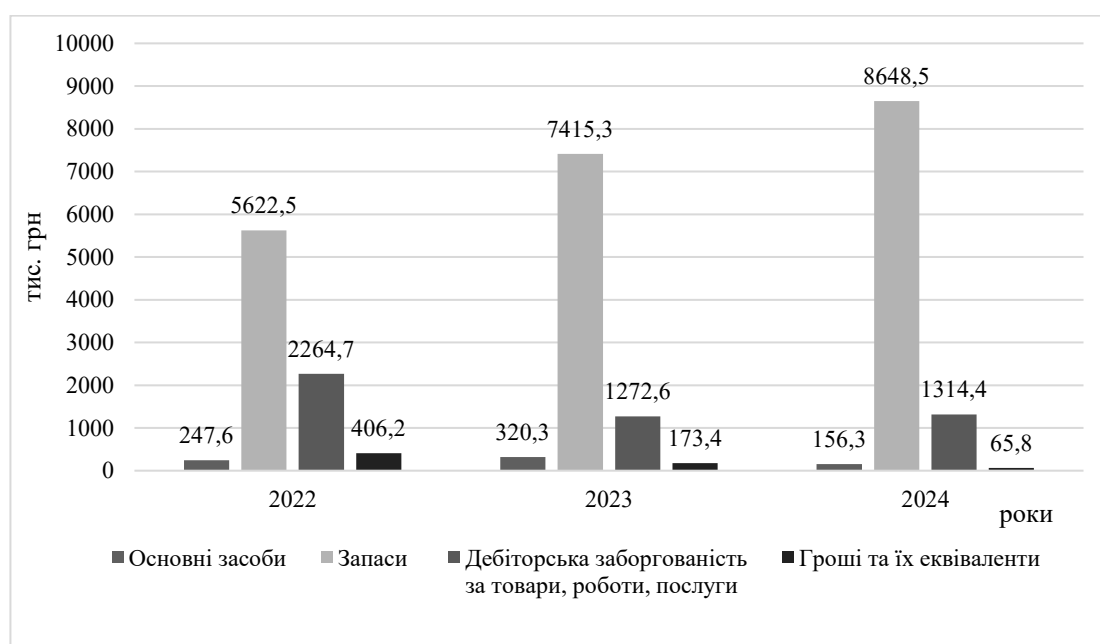

Рисунок 2.3 – Динаміка основних статей активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках

Джерело: побудовано на основі даних таблиці 2.4.

Наступним етапом аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» є аналіз його фінансових результатів діяльності, що представлено в таблиці 2.5.

Упродовж 2022–2024 років фінансові результати ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» демонстрували позитивну динаміку з чіткою тенденцією до зростання доходів і прибутку.

Таблиця 2.5 – Фінансові результати діяльності ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках

Показник	2022 р., тис. грн	2023 р., тис. грн	2024 р., тис. грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст/ зменшення), %	
				2023/ 2022 рр.	2024/ 2023 рр.	2023/ 2022 рр.	2024/ 2023 рр.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	14917,0	20523,8	28370,6	5606,8	7846,8	37,59	38,23
Інші операційні доходи	9,4	15,3	15,7	5,9	0,4	62,77	2,61
Інші доходи	3,4	3,1	3,7	-0,3	0,6	-8,82	19,35
Разом доходи	14929,8	20542,2	28390,0	5612,4	7847,8	37,59	38,20
Собівартість реалізованої продукції	11488,6	17287,3	24628,8	5798,7	7341,5	50,47	42,47
Інші операційні витрати	3315,6	3154,5	3785,0	-161,1	630,5	-4,86	19,99
Інші витрати	121,0	71,9	147,5	-49,1	75,6	-40,58	105,15
Разом витрати	14925,2	20513,7	28561,3	5588,5	8047,6	37,44	39,23
Фінансовий результат до оподаткування	4,6	28,5	171,3	23,9	142,8	519,57	501,05
Податок на прибуток	0,8	5,1	–	4,3	-5,1	537,50	-100,00
Чистий прибуток	3,8	23,4	171,3	19,6	147,9	515,79	632,05

Джерело: пораховано за даними звітності підприємства (додатки А, Б, В).

Чистий дохід від реалізації продукції підприємства зріс із 14917,0 тис. грн у 2022 році до 20523,8 тис. грн у 2023, а саме на 5606,8 тис. грн, або 37,59 %. У 2024 році чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 7846,8 тис. грн або 38,23 % і досяг 28370,6 тис. грн. Це свідчить про стабільне нарощування обсягів реалізації продукції.

Загальні доходи підприємства також зросли аналогічно, з 14929,8 тис. грн у 2022 році до 28390,0 тис. грн у 2024. За два роки загальні доходи підприємства збільшилися на 13460,2 тис. грн або на 90,15 %. Основним джерелом зростання є чистий дохід від реалізації продукції, оскільки інші доходи залишаються несуттєвими у загальній структурі фінансових результатів підприємства.

Собівартість реалізованої продукції зростає з 11488,6 тис. грн у 2022 році до 24628,8 тис. грн у 2024, тобто на 13140,2 тис. грн або 114,37 %. Це вказує на

суттєве збільшення витрат на закупівлю товарів, однак обсяги реалізації компенсували це зростання.

Інші операційні витрати зменшилися у 2023 році на 161,1 тис. грн або 4,86 %, але зросли у 2024 році на 630,5 тис. грн або 19,99 %. Інші витрати товариства знизились у 2023 році на 49,1 тис. грн або 40,58 %, проте збільшилися у 2024 році на 105,15 %.

Фінансовий результат до оподаткування виріс із 4,6 тис. грн у 2022 році до 28,5 тис. грн у 2023 році. Зростання в 2023 році склало 519,57 % та 501,05 % – у 2024 році. Чистий прибуток ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» зріс з 3,8 тис. грн у 2022 році до 171,3 тис. грн у 2024, що склало приріст в 632,05 %. На рисунку 2.4 відображено динаміку чистого прибутку підприємства в 2022-2024 роках.

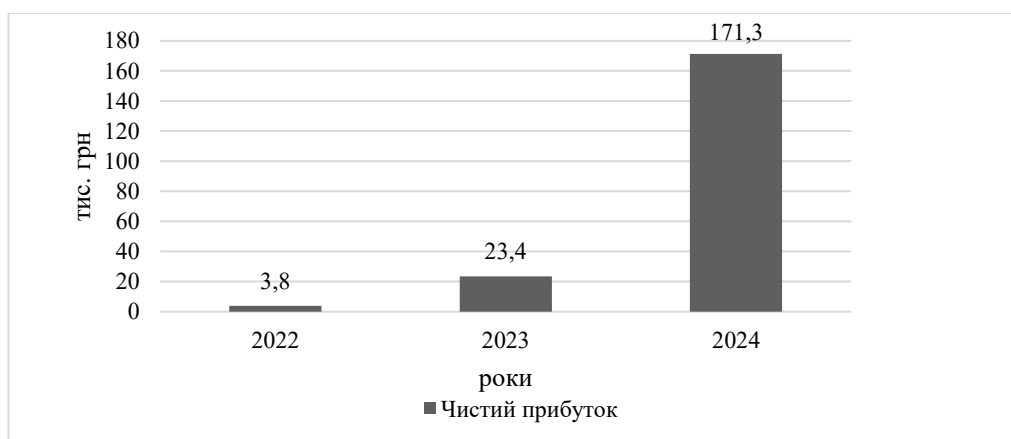

Рисунок 2.4 – Динаміка чистого прибутку ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках

Джерело: побудовано на основі даних таблиці 2.5

Таким чином, підприємство демонструє стійке зростання фінансових результатів, збільшуючи обсяги реалізації та прибутковість діяльності. Попри збільшення витрат, приріст доходів значно перевищує витрати, що позитивно позначається на загальній рентабельності ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» в 2022-2024 роках.

2.2 Напрями покращення формування та використання фінансових ресурсів на прикладі ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС»

За даними фінансової звітності ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» (додатки А, Б, В), в таблиці 2.6 здійснено аналіз джерел формування фінансових ресурсів діяльності підприємства в 2022-2024 роках.

Таблиця 2.6 – Аналіз складу та структури фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках

Показник	2022 рік, тис. грн	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн	Частка у пасивах			Зміни в структурі, в.п.	
				2022 рік,%	2023 рік,%	2024 рік,%	2023/2022	2024/2023
Зареєстрований (пайовий) капітал	4384,0	4384,0	4384,0	50,27	42,36	42,22	-7,91	-0,14
Нерозподілений прибуток	1213,5	1251,7	1080,4	13,91	12,09	10,41	-1,82	-1,69
Усього власного капіталу	5597,5	5635,7	5464,4	64,18	54,45	52,63	-9,73	-1,82
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	319,3	150,2	–	3,66	1,45	0,00	-2,21	-1,45
Короткострокові кредити банків	300,0	740,0	600,0	3,44	7,15	5,78	3,71	-1,37
Поточна кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	1720,3	3307,4	3939,4	19,73	31,96	37,94	12,23	5,98
за розрахунками з бюджетом	57,5	10,3	9,2	0,66	0,10	0,09	-0,56	-0,01
за розрахунками зі страхування	9,1	9,3	7,4	0,10	0,09	0,07	-0,01	-0,02
за розрахунками з оплати праці	33,6	23,0	33,8	0,39	0,22	0,33	-0,16	0,10
Інші поточні зобов'язання	683,9	473,9	329,0	7,84	4,58	3,17	-3,26	-1,41
Усього поточних зобов'язань	2804,4	4563,9	4918,8	32,16	44,10	47,37	11,94	3,28
Баланс	8721,2	10349,8	10383,2	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00

Джерело: пораховано за даними звітності підприємства (додатки А, Б, В).

У період 2022–2024 років структура формування фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» зазнала значних змін, що свідчить про зміну джерел фінансування.

Частка власного капіталу у загальній структурі пасивів зменшилася з 64,18 % у 2022 році до 54,45 % у 2023 році або на 9,73 в.п., а у 2024 році – до 52,63 % або на 1,82 в.п.. Основною причиною стало зниження питомої ваги зареєстрованого капіталу підприємства на 7,91 в.п. у 2023 році та на 0,14 в.п. у 2024, а також зменшення частки нерозподіленого прибутку з 13,91 % у 2022 до 10,41 % у 2024, що становить загальне зменшення на 3,50 в.п.

Натомість частка поточних зобов'язань зросла з 32,16 % у 2022 році до 44,10 % у 2023 або на 11,94 в.п., а у 2024 – до 47,37 % або на 3,28 в.п. На зростання питомої ваги поточних зобов'язань підприємства вплинуло збільшення частки кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги з 19,73 % у 2022 році до 37,94 % у 2024 або на 18,21 в.п.. Це свідчить про активне залучення ресурсів постачальників для фінансування діяльності підприємства.

Короткострокові банківські кредити також зросли з 3,44 % у 2022 до 7,15 % у 2023 або на 3,71 в.п., однак у 2024 частка показника зменшилась до 5,78 % або на 1,37 в.п., що може свідчити про часткове погашення боргових зобов'язань.

Довгострокові зобов'язання зменшилися ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» з 3,66 % у 2022 році до 1,45 % у 2023 або на 2,21 в.п.. У 2024 році підприємство погасило довгострокові фінансові зобов'язання та відмовилося від довгострокових кредитів, як джерела формування фінансових ресурсів та фінансування діяльності.

Отже, підприємство поступово переходить від фінансування за рахунок власного капіталу до більш активного використання короткострокових зобов'язань, зокрема торгової кредиторської заборгованості. Така трансформація підвищує залежність підприємства від зовнішніх кредиторів і може вплинути на фінансову стабільність у разі несприятливих умов.

На рисунку 2.5 відображено структуру джерел формування фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2023 роках.

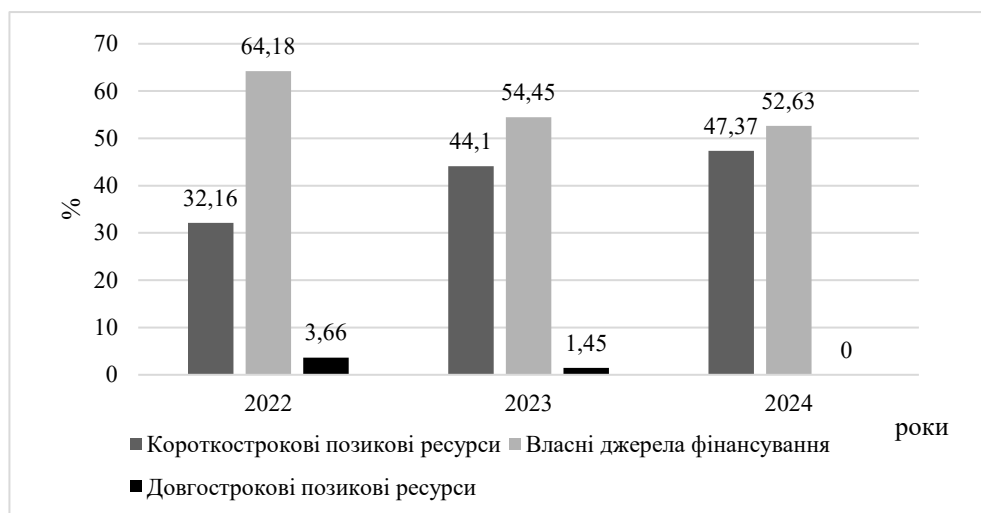

Рисунок 2.5 – Структура фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках

Джерело: побудовано на основі даних таблиці 2.6

Варто зауважити, що в 2022-2024 роках діяльність підприємства фінансується за рахунок власних коштів, що свідчить про високий рівень фінансової стабільності та незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

В таблиці 2.7 наведено аналіз динаміки фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» в 2022-2024 роках.

Упродовж 2022–2024 років динаміка фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» характеризується поступовим зростанням загального обсягу фінансових ресурсів та суттєвими змінами в структурі джерел їх формування.

Загальна сума фінансових ресурсів підприємства зросла із 8721,2 тис. грн у 2022 році до 10349,8 тис. грн у 2023 році, а саме на 1628,6 тис. грн або 18,67 %, а у 2024 – на 33,4 тис. грн або 0,32 % до 10383,2 тис. грн. Основним джерелом формування ресурсів залишається власний капітал, хоча його обсяг поступово знижується. Так, у 2022 році власний капітал становив 5597,5 тис. грн, у 2023 році – 5635,7 тис. грн та зріс на 38,2 тис. грн, або 0,68 %. Однак у 2024 році власний капітал підприємства скоротився на 171,3 тис. грн, або 3,04 %, до 5464,4

тис. грн. Це зниження зумовлене зменшенням нерозподіленого прибутку на 171,3 тис. грн або 13,69 %.

Таблиця 2.7 – Аналіз динаміки фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках

Показник	2022 рік, тис. грн	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %.	
				2023/ 2022 рр.	2024/ 2023 рр.	2023/ 2022 рр.	2024/ 2023 рр.
Зареєстрований (пайовий) капітал	4384,0	4384,0	4384,0	0	0	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток	1213,5	1251,7	1080,4	38,2	-171,3	3,15	-13,69
Усього власного капіталу	5597,5	5635,7	5464,4	38,2	-171,3	0,68	-3,04
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	319,3	150,2	–	-169,1	-150,2	-52,96	-100,00
Короткострокові кредити банків	300,0	740,0	600,0	440	-140	146,67	-18,92
Поточна кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	1720,3	3307,4	3939,4	1587,1	632	92,26	19,11
за розрахунками з бюджетом	57,5	10,3	9,2	-47,2	-1,1	-82,09	-10,68
за розрахунками зі страхування	9,1	9,3	7,4	0,2	-1,9	2,20	-20,43
за розрахунками з оплати праці	33,6	23,0	33,8	-10,6	10,8	-31,55	46,96
Інші поточні зобов'язання	683,9	473,9	329,0	-210	-144,9	-30,71	-30,58
Усього поточних зобов'язань	2804,4	4563,9	4918,8	1759,5	354,9	62,74	7,78
Баланс	8721,2	10349,8	10383,2	1628,6	33,4	18,67	0,32

Джерело: пораховано за даними звітності підприємства (додатки А, Б, В).

Серед зобов'язань підприємства простежується протилежна тенденція. Довгострокові зобов'язання скоротилися з 319,3 тис. грн у 2022 році до 150,2 тис. грн у 2023 році або на 52,96 %, а у 2024 році – були відсутні.

Натомість короткострокові зобов'язання значно зросли. Загальний їх обсяг збільшився з 2804,4 тис. грн у 2022 до 4563,9 тис. грн у 2023 році, а саме на 1759,5 тис. грн, або 62,74 % і до 4918,8 тис. грн у 2024 році (на 354,9 тис. грн, або 7,78 %). Зокрема, кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги зросла майже удвічі у 2023 році, на 92,26 %, а в 2024 році на 19,11 %.

Водночас деякі складові поточних зобов'язань зменшуються. А саме, заборгованість за розрахунками з бюджетом скоротилася на 82,09 % у 2023 році та на 10,68 % у 2024 році. Подібна тенденція спостерігається і щодо інших поточних зобов'язань. Вони зменшилися на 30,71 % у 2023 році та 30,58 % у 2024 році.

Загалом, фінансові ресурси підприємства демонструють незначне зростання в 2024 році, після суттєвого приросту в 2023 році. Водночас джерела фінансування зміщуються в бік короткострокових зобов'язань, що вказує на зростання залежності від зовнішніх джерел фінансування з меншим строком погашення та потенційним впливом на фінансову стійкість.

Ефективність формування, розміщення та використання фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» представлено в таблиці 2.8.

Упродовж 2022–2024 років ефективність формування, розміщення та використання фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» зазнала суттєвих змін. Коефіцієнт автономії знизився з 0,641 у 2022 році до 0,526 у 2024, що свідчить про скорочення частки власного капіталу у структурі фінансування. Водночас коефіцієнт фінансового ризику зріс з 0,558 до 0,900, вказуючи на зростання залежності від позикових коштів. Зростання коефіцієнта поточної заборгованості з 0,321 до 0,473 підтверджує підвищене навантаження на підприємство з боку короткострокових зобов'язань. Отже, формування фінансових ресурсів дедалі більше базується на зовнішніх джерелах, що підвищує фінансову вразливість підприємства.

Ефективність розміщення фінансових ресурсів, протягом аналізованого періоду, знизилася. Коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився з 0,145 у 2022 році до 0,013 у 2024 році, що вказує на вкрай низьку спроможність покривати

короткострокові зобов'язання за рахунок високоліквідних активів. Зниження коефіцієнта поточної ліквідності з 3,01 у 2022 році до 2,08 у 2024 році та коефіцієнта швидкої ліквідності – з 0,954 у 2022 році до 0,318 у 2024 році демонструє погіршення платоспроможності підприємства. Водночас зменшення співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості з 1,318 у 2022 році до 0,377 у 2024 році свідчить про зростання обсягу заборгованості ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» перед постачальниками при одночасному зменшенні дебіторської заборгованості, що може свідчити про погіршення умов розрахунків.

Таблиця 2.8 – Показники ефективності формування, розміщення та використання фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» у 2022-2024 роках

Показники	Роки			Абсолютне відхилення, (+,-)	
	2022	2023	2024	2024/2023	2023/2022
Показники ефективності формування фінансових ресурсів підприємства					
Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)	0,641	0,545	0,526	-0,096	-0,019
Коефіцієнт фінансового ризику(фінансового левериджу)	0,558	0,836	0,900	0,278	0,064
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,321	0,441	0,473	0,12	0,032
Показники ефективності розміщення фінансових ресурсів підприємства					
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,145	0,038	0,013	-0,107	-0,025
Коефіцієнт поточної ліквідності (коефіцієнт покриття)	3,01	2,2	2,08	-0,81	-0,12
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,954	0,574	0,318	-0,38	-0,256
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	1,318	0,727	0,377	-0,591	-0,35
Показники ефективності використання фінансових ресурсів підприємства					
Рентабельність капіталу	0,044	0,226	1,650	0,182	1,424
Рентабельність власного капіталу	0,068	0,415	3,140	0,347	2,725

Джерело: пораховано за даними звітності підприємства (додатки А, Б, В)

Найбільш позитивна динаміка спостерігається в ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС». Рентабельність капіталу зростає з 0,044 % у 2022 році до 1,65 % у 2024 році, а рентабельність власного капіталу – з 0,068 % у 2022 році до 3,14 % у 2024 році. Таке зростання свідчить про покращення фінансової віддачі від використаних ресурсів, навіть попри зростання боргового навантаження.

Загалом, підприємство стало більш залежним від короткострокових зовнішніх джерел фінансування, що підвищує фінансовий ризик і знижує ліквідність. Однак, з іншого боку, зростає ефективність використання фінансових ресурсів, що дозволяє отримувати вищу віддачу від вкладеного капіталу. Подальше збалансування структури джерел фінансування та покращення ліквідності буде ключовим для зміцнення фінансової стійкості підприємства.

За результатами проведеного аналізу фінансового стану ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» можна визначити кілька ключових напрямів, спрямованих на покращення формування та використання фінансових ресурсів підприємства, які представлено на рисунку 2.6.

Перший напрям – зміцнення власного капіталу. Зниження коефіцієнта автономії та зростання фінансового ризику підприємства свідчать про зменшення питомої ваги власного капіталу, що підвищує залежність ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» від позикових коштів. У цьому контексті важливим є забезпечення стабільного приросту власного капіталу. Для цього необхідно частково або повністю реінвестувати чистий прибуток у розвиток підприємства, мінімізуючи обсяг розподілу прибутку до моменту стабілізації фінансової структури. Крім того, варто розглянути залучення додаткових внесків від засновників або нових інвесторів, що дозволить підвищити фінансову незалежність підприємства та зменшити ризики [13].

Другий напрям – зниження боргового навантаження, особливо за короткостроковими зобов'язаннями. Аналіз показав, що поточні зобов'язання швидко зростають, випереджаючи динаміку активів. Це загрожує порушенням платоспроможності. У зв'язку з цим доцільно переглянути умови співпраці з

банківськими установами, зокрема у напрямі реструктуризації короткострокових кредитів у довгострокові. Це дозволить зменшити щомісячне фінансове навантаження. Також слід оптимізувати умови розрахунків із постачальниками, домовившись про більш гнучкі строки оплати.

Рисунок 2.6 – Напрями покращення формування та використання фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС»

Джерело: запропоновано на основі [13, 24]

Третій напрям – покращення ліквідності. Різне зниження коефіцієнтів ліквідності свідчить про обмежену здатність підприємства оперативно покривати свої зобов'язання. З метою покращення ситуації необхідно створити резерв грошових коштів, наприклад, за рахунок оптимізації витрат або зменшення обсягів нереалізованих запасів. Також варто звернути увагу на прискорення обігу дебіторської заборгованості – шляхом запровадження більш жорстких умов кредитування, стимулювання дострокових оплат та застосування інструментів факторингу.

Четвертий напрям – оптимізація взаємодії з дебіторами та кредиторами. Співвідношення дебіторської до кредиторської заборгованості суттєво знизилося, що може свідчити про непропорційне нарощування боргів перед постачальниками. У таких умовах важливо не допускати надмірного зростання кредиторської заборгованості, водночас посилюючи контроль за дебіторами. Для цього слід вести регулярний моніторинг стану розрахунків, вводити штрафні санкції за прострочення платежів та системно працювати над підвищенням фінансової дисципліни контрагентів [24].

П'ятий напрям – підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. Позитивна динаміка рентабельності є добрим сигналом, однак її варто закріпити та посилити. Доцільно інвестувати фінансові ресурси у найбільш прибуткові напрямки діяльності, ретельно аналізуючи кожен новий проєкт з точки зору окупності та рівня ризику. Запровадження системи внутрішнього бюджетування та контролю витрат дозволить виявляти та усувати неефективні витрати. Упровадження фінансових коефіцієнтів розвитку для керівників підрозділів забезпечить більш раціональне використання наявних ресурсів.

Впровадження зазначених напрямів дозволить ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» зміцнити фінансову стійкість, забезпечити ефективне формування ресурсів і підвищити ефективність їх використання. Це створить підґрунтя для сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємства в майбутньому.

Висновки

В першому розділі кваліфікаційної роботи визначено місце й роль фінансових ресурсів у господарській діяльності підприємства, узагальнено основні підходи до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства. Встановлено, що фінансові ресурси підприємства зазвичай розглядаються як грошові кошти та інші фінансові активи, що перебувають у розпорядженні підприємства, формуються з власних, позикових та залучених джерел і спрямовуються на забезпечення господарської діяльності підприємства. На основі критичного аналізу фахової літератури, в роботі виокремлено характерні ознаки суті та особливостей фінансових ресурсів підприємства. Фінансові ресурси підприємства поділяються на різні види залежно від низки класифікаційних ознак, що дозволяє здійснювати комплексний аналіз фінансових ресурсів та ефективно управляти. В роботі особливу увагу приділено процесу формування та використання фінансових ресурсів, що виступає ключовою основою для здійснення господарської діяльності та є необхідною передумовою виробничого процесу. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства поділяються на власні, залучені, надані, позикові. Основні напрями використання фінансових ресурсів підприємства поділяються на дві основні групи: за видами активів, за видами витрат.

В другому розділі кваліфікаційної роботи здійснено аналіз фінансових ресурсів підприємствами України. У період 2020-2023 років спостерігається загальна тенденція зростання власного капіталу у структурі джерел формування фінансових ресурсів підприємств, що свідчить про посилення фінансової незалежності підприємства України. Проте вже у 2024 році цей показник значно знижується до 53,5 млрд грн, що може бути наслідком фінансової нестабільності чи скорочення прибутків унаслідок зовнішніх чинників, зокрема війни. Аналіз динаміки структури власного капіталу підприємств України у 2020-2023 роках, показав що основною складовою власного капіталу є зареєстрований капітал,

який хоч і демонструє стабільне зростання, проте по структурі знижується з 70,08 % у 2020 році до 53,08 % у 2023 році. Загальна сума поточних зобов'язань і забезпечень щороку збільшувалася, що свідчить про зростання ролі короткострокових зобов'язань у фінансуванні діяльності підприємств, особливо в умовах обмеженого доступу до довгострокового капіталу.

В роботі здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС», яке зареєстровано в 2012 році та є імпортером та дистриб'ютором італійських виробників побутової хімії та засобів особистої гігієни. Основним видом діяльності є неспеціалізована оптова торгівля.

У період 2022–2024 років структура активів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» зазнала істотних змін, що свідчить про перерозподіл пріоритетів підприємства в управлінні фінансовими ресурсами. У той же час динаміка активів підприємства демонструє позитивну динаміку з помітним зростанням у 2023 році та помірним приростом у 2024 році. Вони збільшилися з 8721,2 тис. грн у 2022 році до 10383,2 тис. грн у 2024 році.

Упродовж 2022–2024 років фінансові результати ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» демонстрували позитивну динаміку з чіткою тенденцією до зростання доходів і прибутку. Попри збільшення витрат, приріст доходів значно перевищує витрати, що позитивно позначається на загальній рентабельності підприємства. Чистий прибуток товариства зріс з 3,8 тис. грн у 2022 році до 171,3 тис. грн у 2024, що склало приріст в 632,05 %.

У період 2022–2024 років структура формування фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» зазнала значних змін. Загальна сума фінансових ресурсів підприємства зросла із 8721,2 тис. грн у 2022 році до 10383,2 тис. грн у 2024 році. Основним джерелом формування ресурсів залишається власний капітал, хоча його обсяг поступово знижується. Підприємство поступово перейшло від фінансування за рахунок власного капіталу до більш активного використання короткострокових зобов'язань, зокрема торгової кредиторської заборгованості. Така трансформація підвищує залежність підприємства від зовнішніх кредиторів і може вплинути на фінансову стабільність у разі

несприятливих умов. На основі проведеного аналізу показників ефективності формування, розміщення та використання фінансових ресурсів ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» варто відзначити, що підприємство стало більш залежним від короткострокових зовнішніх джерел фінансування, що підвищує фінансовий ризик і знижує ліквідність. Однак, з іншого боку, зростає ефективність використання фінансових ресурсів, що дозволяє отримувати вищу віддачу від вкладеного капіталу. Подальше збалансування структури джерел фінансування та покращення ліквідності буде ключовим для зміцнення фінансової стійкості підприємства.

За результатами проведеного аналізу визначено кілька ключових напрямів, спрямованих на покращення формування та використання фінансових ресурсів підприємства: зміцнення власного капіталу, зниження боргового навантаження, особливо за короткостроковими зобов'язаннями, покращення ліквідності, оптимізація взаємодії з дебіторами та кредиторами, підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. Впровадження зазначених напрямів дозволить ТОВ «ЯКІСНИЙ ПРОДУКТ-ПЛЮС» зміцнити фінансову стійкість, забезпечити ефективне формування ресурсів і підвищити ефективність їх використання. Це створить підґрунтя для сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємства в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Бондар О. А. Формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств / О. А. Бондар, А. І. Семенюк // *Modern Economics*. – 2024. – № 44. – С. 23-29.
2. Бондарук Т. Г. Роль фінансових ресурсів в інноваційно-інвестиційному розвитку підприємства / Т. Г. Бондарук, І. В. Заїчко, І. Д. Заїчко // *Академічні візії*. – 2024. – Вип. 27. – С. 1-12.
3. Бражник Л. В. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання / Л. В. Бражник // *Економіка і суспільство*. – 2018. – Вип. № 14. – С. 778 – 783.
4. Бровко Л. І. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності / Л. І. Бровко, Є. І. Бровко, О. О. Крижановський // *Економіка та держава*. – 2019. – № 9. – С. 57-63.
5. Бугас В. В. Управління фінансовими ресурсами підприємства / В. В. Бугас // *Modern economics*. – 2020. – № 19. – С. 32-34.
6. Ванькович Д. Стратегічні орієнтири фінансового забезпечення розвитку малого інноваційного підприємництва в Україні / Д. Ванькович, М. Кульчицький // *Світ фінансів*. – 2019. – № 3(60). – С. 53-64.
7. Василішин С. І. Теоретико-практичні засади формування фінансових ресурсів у системі економічної безпеки аграрних підприємств / С. І. Василішин // *Вісник ХНАУ*. – 2018. – № 1. – С. 123-131.
8. Гавриш О. А. Альтернативні форми фінансування малого та середнього бізнесу в Україні: можливості та перспективи / О. А. Гавриш, О. В. Зозульов, Ю. О. Гавриш // *Економіка та суспільство*. – 2022. – № 35. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1125/1083> (дата звернення 28.04.2025).
9. Гайбура Ю. А. Концептуальні засади формування фінансових ресурсів підприємств за сучасних умов / Ю. А. Гайбура // *Агросвіт*. – 2020. – № 6. – С. 14-21.

10. Герман М. Управління фінансовими ресурсами підприємства та їх вплив на його фінансовий стан / М. Герман // Вісник Хмельницького національного університету. – 2022. – № 5. Том 1. – С. 175-181.

11. Глушко А. Д. Науково-методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємства / А. Д. Глушко, М. Ф. Філіп // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – № 23. – С. 470-474.

12. Гриценко Л. Л. Дослідження формування та використання фінансових ресурсів корпоративного підприємства / Л. Л. Гриценко, Л. С. Деркач // Вісник Сумського державного університету. – 2021. – № 2. – С. 79-87.

13. Гудзь О. Є. Концептуальні засади формування системи управління фінансовими ресурсами підприємств / О. Є Гудзь, П. А. Стецюк // Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. – 2021. – № 1(32). – С. 330–340.

14. Диба О. М. Фінансові ресурси інноваційно активних підприємств в Україні / О. М. Диба // Наукові праці НДФІ. – 2016. – № 4 (77). — С. 102-111.

15. Дропа Я. Б. Оптимізація структури фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах / Я. Б. Дропа // Бізнес інформ. – 2016. – Вип.12. – С. 169-175.

16. Дропа Я. Б. Концепція модернізації управління фінансовими ресурсами розвитку національної економіки України / Я. Б. Дропа, У. Б. Макаренко // Причорноморські економічні студії. – 2019. – Вип. 37. – С. 191-198.

17. Економічна статистика. Діяльність підприємств // Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.04.2025).

18. Журавльова Т. О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи / Т. О. Журавльова // Економіка та держава. – 2020. – № 3. – С. 42-45.

19. Кондратенко Н. О. Розвиток системи адаптивного управління фінансовими ресурсами підприємства / Н. О. Кондратенко, М. М. Новікова, Н. Я. Спасів // Проблеми економіки. – 2021. – № 1. – С. 78-84.

20. Копилюк О. І. Управління фінансовими ресурсами в системі забезпечення економічної безпеки підприємств / О. І. Копилюк, Н. М. Руцишин, М. О. Руцишин // Інфраструктура ринку. – 2019. – Вип. 37. – С. 270-276.

21. Кравченко О. О. Управління фінансовими ресурсами підприємства в умовах зростання невизначеності / О. О. Кравченко, М. Ю. Сипко // Ефективна економіка. – 2018. – № 12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6754> (дата звернення: 03.04.2025).

22. Кривенко А. Е. Формування та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства / А. Е. Кривенко // Ефективна економіка. – 2015. – № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3818> (дата звернення: 24.04.2025).

23. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти / О. Г. Малій // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2016. – № 2. – С. 71-74.

24. Масюк Ю. В. особливості формування та використання фінансових ресурсів підприємства / Ю. В. Масюк, А. В. Шкода // Економіка та суспільство. – 2021. – № 34. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/994> (дата звернення: 10.04.2025).

25. Мельник. О. Особливості функціонування фінансових ресурсів в системі управління підприємством / О. Мельник // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 3 (36). – С. 108-116.

26. Мішина С. В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві / С. В. Мішина. – Харків : ХНЕУ, 2015. – 110 с.

27. Моїсєєв В. В. Сучасні стратегії оптимізації фінансових ресурсів компаній / В. В. Моїсєєва // Економічні горизонти. – 2024. – № 2-3 (28). – С. 249–258.

28. Нечипоренко А. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / А. В. Нечипоренко, А. О. Рибалкіна //

Ефективна економіка. – 2020. – № 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8361> (дата звернення: 12.03.2025).

29. Панова І. І. Сутність фінансових ресурсів та стратегія управління ними / І. І. Панова, Н. Я. Спасів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/27835/1/98>. (дата звернення 10.05.2025).

30. Петик М. І. Модель функціонування механізму формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємництва / М. І. Петик // Науковий вісник НЛТУ. – 2012. – Вип. 22. – С. 253-258.

31. Пічугіна Т. С. Класифікація методів управління фінансовими ресурсами підприємства / Т. С. Пічугіна, В. В. Рубцова // Вісник НТУ. – 2017. – № 54. – С. 117-122.

32. Рамський А. А. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємств в кризових умовах / А. А. Рамський, Л. І. Васечко, А. С. Пожар // European scientific journal of Economic and Financial innovation. – 2023. – № 2 (12). – С. 33-45.

33. Рибалко Н. О. Фінансові ресурси підприємств: грошові кошти чи щось більше? / Н. О. Рибалко // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 14. – С. 28-31.

34. Руцишин М. О. Оптимізація джерел формування фінансових ресурсів вітчизняних підприємств як складової забезпечення їх інноваційного розвитку / М. О. Руцишин // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». – 2023. – № 7 (75). – С. 202-207.

35. Соляник Л. Г. Науково-методичні підходи до формування політики управління фінансовими ресурсами підприємства / Л. Г. Соляник, І. М. Цуркан, І. Р. Сорокіна // Ефективна економіка. – 2021. – № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9406> (дата звернення: 12.03.2025).

36. Татарин Т. І. Напрямок оптимізації фінансових ресурсів підприємства / Т. І. Татарин, Н. Я. Спасів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/10776/1/107-109>. (дата звернення: 7.05.2025).

37. Тимошик Н. С., Семчишин Є. В. Організаційні аспекти формування та оптимізації фінансових ресурсів підприємств / Н. С. Тимошик, Є. В. Семчишин // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. – 2019. – № 2. – С. 232-238.

38. Хрущ Н.А. Аналіз сучасних підходів до визначення сутності фінансових ресурсів підприємства. Вісник Хмельницького національного університету / Н. А. Хрущ, В. В. Доценко // Економічні науки. –2015. – № 3. Т. 3. – С. 274–277.

39. Чумаченко О. Управління фінансовими ресурсами підприємства / О. Чумаченко, Ю. Стусь // Вчені записки Університету «КРОК». – 2024. – № 4 (76). – С. 80-89.

40. Яременко В. Г. Сутність поняття та особливості класифікації фінансових ресурсів підприємств / В. Г. Яременко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – Т. 19 (3). – С. 158-162.

Додатки